

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Uplatňování sankcí v systému kolektivní
bezpečnosti OSN**

Kateřina Bartošová

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Uplatňování sankcí v systému kolektivní
bezpečnosti OSN**

Kateřina Bartošová

Vedoucí práce:

Mgr. David Behenský

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....

Děkuji Mgr. Davidu Behenskému za podnětné rady, odbornou pomoc a čas, který mi věnoval při psaní bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	7
Metoda	10
1. OSN a řešení konfliktů	12
2. Sankce OSN	14
2.1 Typy sankcí	15
2.3 Ukládání sankcí	17
2.4 Problémy spojené s užitím sankcí	17
3. Charakteristika konfliktů v západní Africe	19
3.1 Konfliktní diamanty	22
4. Případové studie: konflikty a sankce v Sierra Leone a Libérii	27
4.1 Průběh konfliktu v Sierra Leone.....	27
4.1.1 Sankce uvalené na Sierra Leone	29
4.2 Průběh konfliktu v Libérii.....	31
4.2.1 Sankce uvalené na Libérii	33
4.3 Monitorování a dodržování sankcí v Sierra Leone a Libérii	35
5. Komparace.....	37
5.1 Vývoz diamantů	37
5.1.1 Vývoz diamantů v Sierra Leone	38
5.1.2 Vývoz diamantů v Libérii	42
5.1.3 Porovnání vývozu diamantů v Sierra Leone a Libérii	46
5.2 Výdaje na zbrojení	47
5.2.1 Výdaje na zbrojení v Sierra Leone	48
5.2.2 Výdaje na zbrojení v Libérii	50
5.2.3 Porovnání výdajů na zbrojení v Sierra Leone a Libérii	52
5.3 Počet obětí	52

5.3.1 Počet obětí v Sierra Leone.....	53
5.3.2 Počet obětí v Libérii.....	55
5.3.3 Porovnání počtu obětí v Sierra Leone a Libérii	57
5.4 Intenzita konfliktu.....	57
5.4.1 Intenzita konfliktu v Sierra Leone	58
5.4.2 Intenzita konfliktu v Libérii	60
5.4.3 Porovnání intenzity konfliktu v Sierra Leone a Libérii.....	61
Závěr.....	63
Seznam použité literatury a pramenů.....	67
Internetové zdroje	70
Seznam zkratk	73
Resumé.....	74
Přílohy.....	75

Úvod

Organizace spojených národů patří mezi respektované aktéry v oblasti mezinárodní bezpečnosti a jejím hlavním cílem je již od jejího vzniku zajištění mírového řešení konfliktů. Po vyčerpání všech nenásilných možností, jak konflikty řešit, může OSN přistoupit na donucovací prostředky, mezi které patří i sankce. Jejich cílem je přimět stranu konfliktu změnit své chování, aniž by muselo dojít na ozbrojený zásah.

Během studené války se však mezi soupeřícími bloky těžko dosahovalo konsenzu a bylo tomu tak i v otázce uvalování sankcí. OSN za dobu studené války aplikovala sankce pouze dvakrát a to v letech 1966–1979 proti Jižní Rhodesii a v letech 1977–1994 proti Jižní Africe. Avšak po ukončení studené války došlo k nebývalému nárůstu v jejich používání a od srpna roku 1990 OSN aplikovala více než dvě desítky sankcí v případech udržení mezinárodního míru a bezpečnosti. Tento trend pokračuje i v jednadvacátém století.¹ Jejich efektivita bývá často diskutována, především díky negativnímu dopadu, který mohou mít na civilní obyvatelstvo sankciovaných států. Proto by mělo být věnováno více pozornosti jejich hodnocení.

Předmětem této práce jsou sankce OSN s důrazem na sankce ekonomické, které vylučují použití ozbrojené síly. Dále se práce zaměří na dva státy – Sierru Leone a Libérii², na které byly uvaleny srovnatelné sankce, protože konflikty, které v nich proběhly, byly velice podobné a propojené. V 90. letech se v obou zemích konala občanská válka. Konflikt se nejdříve rozhostil v Libérii, kde se díky převratu dostal k moci Charles Taylor. Tento diktátor poté značně přispěl k vypuknutí válečného konfliktu i v Sierra Leone podporou místních rebelů, kteří způsobili destabilizaci země. Důležitou roli v obou zemích sehrály diamanty, známé jako konfliktní či krvavé, které využívaly povstalecké i vládní skupiny k financování svých vojenských aktivit. Diamanty tak nepřímou podněcovaly občanské války. Na obě země byly na počátku jednadvacátého století uvaleny sankce na vývoz těchto diamantů. Zatímco v Sierra Leone, byly poměrně úspěšné a mohly být ukončeny už v roce

¹ Farrall, 2007: 3.

² Základní informace o Sierra Leone a Libérie jsou umístěny v Příloze č. 2.

2003, v Libérii neměly tak rychlý dopad a byly zrušeny až v roce 2007. Je tedy zajímavé zkoumat, proč téměř shodné sankce byly v jedné zemi úspěšné a v druhé ne.

Oba konflikty jsou stále v živé paměti a jejich nelidský charakter přivolał světovou pozornost k problematice konfliktních diamantů. Po Angole to byl druhý případ, kdy byly na diamanty uvaleny takové sankce, a proto mohou sloužit jako vhodný příklad ke zkoumání. Také z nich lze vyvodit, zda mají do budoucna sankce smysl či ne.

Cílem této práce je zhodnotit vliv sankcí OSN na vývoz diamantů na ukončení ozbrojených konfliktů v daných zemích. Dále bude práce hodnotit dopad sankcí na velikost vývozu diamantů ze zemí a nakonec bude porovnávat, jak se výsledky zkoumání liší v obou zemích. Na závěr se práce pokusí zhodnotit samotné aplikování sankcí podle výběru, načasování a dopadu na řešení konfliktů.

S ohledem na rozsah práce je hodnocen pouze jeden typ sankcí, a to sankce na vývoz výše zmíněných konfliktních diamantů. Práce se tak může detailněji věnovat jejich účinnosti. Text se bude pohybovat v časovém období od roku 1989, kdy začala občanská válka v Libérii až do současnosti, protože některé sankce aplikované v Libérii stále trvají.

Text se bude snažit potvrdit následující teze:

- Sankce na diamanty přispěly k řešení konfliktů v Sierra Leone a Libérii, ale nepředstavovaly jedinou příčinu ukončení těchto konfliktů.
- Sankce na diamanty zvýšily vývoz legálních diamantů ze Sierra Leone.
- Sankce na diamanty snížily vývoz legálních diamantů z Libérie.

Teze byly zvoleny za účelem splnění výše zmíněných cílů práce. První teze představuje hlavní předpoklad této práce a vychází z toho, že krátce po uvalení sankcí byly oba konflikty ukončeny. Zároveň ovšem nelze pokládat

sankce za jedinou příčinu ukončení konfliktů, vzhledem k tomu, že zde OSN použila i jiné prostředky a angažovali se i jiní aktéři.

Další teze předpokládá, že se ze Sierra Leone velká část diamantů vyvážela ilegálně. Uvalení sankcí toto pašování značně omezilo, a tak museli ilegální prodejci hledat legální cesty jak diamanty vyvážet. To by vedlo k nárůstu legálního vývozu diamantů ze země.

Poslední teze předpokládá, že přes Libérii putovalo mnoho ilegálních diamantů ze sousedních zemí, jako byla právě Sierra Leone. Po aplikaci sankcí by se toto pašování omezilo a vyvážely by se jen diamanty liberijského původu. To by naopak vedlo ke snížení legálního vývozu diamantů ze země.

Tato bakalářská práce je rozdělena na tři části. První část poskytne úvod do problematiky sankcí OSN. Je zde popsáno, na jakém principu funguje kolektivní bezpečnost OSN a jaké prostředky OSN používá při řešení konfliktů. Poté je objasněna charakteristika a používání sankcí. Do této části také patří představení typických rysů západoafrických konfliktů, jako je například rozpadlý stát či válka o surovinové zdroje. Nechybí ani objasnění problematiky „krvavých diamantů“ a obchodování s nimi. Je zde také vysvětlen Kimberlejský proces, který vedl k zavedení exportního certifikačního systému diamantů. Pro lepší uchopení tématu je již v této části obecné vymezení sankčního režimu propojeno s nejdůležitějšími informacemi, jež se vážou na samotné případové studie.

V druhé části je popsán vývoj ozbrojených konfliktů v Sierra Leone a Libérii, které jsou nezbytné pro porozumění zvolených sankcí. Dále jsou vypsány jednotlivé sankce, které na tyto státy uvalila OSN včetně toho, jak byly monitorovány a dodržovány.

Třetí část nabídne komparaci vybraných kvantitativních ukazatelů v období před a po uvalení sankcí. V Sierra Leone je to mezník 2000 a v Libérii rok 2001. Dále jsou zhodnoceny sankce na diamanty s ohledem na vývoj konfliktu po jejich aplikaci. Na závěr je nastíněn pohled na možné úpravy v systému uplatňování sankcí.

K napsání této práce je využito jak internetových, tak knižních zdrojů. Prameny od českých autorů jsou využity hlavně pro obecné vymezení, pro

případové studie je naopak čerpáno ze zdrojů v anglickém jazyce. Práce vychází například z autorů George A. Lopeze a Davida Cortrighta, kteří se do hloubky věnují otázce sankcí OSN. Problematika konfliktních diamantů je využita ze studií Lansana Gberie, autora pocházejícího ze Sierra Leone, který publikoval ve spolupráci s nevládní kanadskou organizací Partnership Africa Canada. Z velké části jsou použity internetové stránky OSN, především rezoluce Rady bezpečnosti a zprávy Panelů expertů. Údaje jsou dále čerpány například z internetových stránek Stockholmského mezinárodního institutu pro výzkum míru (SIPRI), Uppsala Conflict Data Program, Konfliktbarometer a International Crisis Group.

Metoda

K ověření tezí je vybrána metoda komparace, v jejímž rámci jsou porovnávány vybrané kvantitativní ukazatele jak před, tak po aplikaci sankcí v obou sledovaných státech. Zvolené teze nejlépe ověří tyto ukazatele:

- vývoz diamantů
- výdaje na zbrojení
- počet obětí
- intenzita konfliktu

První ukazatel byl vybrán, protože přímo souvisí s danými sankcemi a jeho údaje ukážou, jak sankce ovlivnily oficiální obchod s diamanty. Studie vychází z myšlenky, že v případě omezení vývozu ilegálních diamantů se prodejci budou snažit hledat právní cestu. To by mělo vést k růstu legálního vývozu. Část obchodu se stále pohybuje v ilegální rovině, a proto budou v části práce použity odhady. Hodnoty jsou čerpány především ze zpráv Panelů expertů OSN.

Výdaje na zbrojení jsou analyzovány, protože ukazují, kolik financí vláda vydá na zbrojení a vytváří určitý obraz o válečné situaci v zemi. Také je dobré porovnat, jak se tyto výdaje liší v obou zemích. Jsou čerpány z databáze SIPRI.

Počet obětí je zaměřen na oběti, které padly v rámci bojů, a ukazuje závažnost konfliktu. Z tohoto ukazatele je možné vyvodit, zda se po uvalení

sankcí snížila aktivita bojů a situace v zemi mohla vést k urovnání sporů. Počet obětí je čerpán z dat Uppsala Conflict Data Program.

Intenzita konfliktu byla zvolena, protože může ukázat, v jaké fázi se konflikt nachází před uvalením sankcí a zda došlo k snížení jeho intenzity po jejich aplikování. Pro tento účel jsou použity stránky Heidelberského institutu a jeho publikace Konfliktbarometer, která rozlišuje čtyři intenzity konfliktů – latentní konflikt, krize, vážná krize a válka.

Analýza všech čtyř ukazatelů pomůže vyvodit úspěšnost sankcí na vývoz ilegálních diamantů. Konkrétně ukazatel vývozu diamantů ukáže, zdali sankce omezily vývoz konfliktních diamantů a naopak zvýšily jejich legální vývoz. Zbylé tři ukazatele ověří, jestli toto omezení mělo očekávanou zásluhu na ukončení konfliktů v Sierra Leone a Libérii. Komparace také umožní porovnat, jak se lišil vliv zvolených sankcí v daných státech.

1. OSN a řešení konfliktů

Pro pochopení problematiky sankcí OSN, je potřeba vysvětlit, co to OSN je a na jakém principu funguje. Tato část se zaměří na princip kolektivní bezpečnosti OSN a úlohu, kterou OSN hraje při řešení mezinárodních konfliktů.

OSN je mezinárodní organizace, která vznikla s cílem zabránit opakování tragických zkušeností z druhé světové války. Zakládací listinu tvoří Charta OSN, která stanovuje hlavní principy a cíle, které se členské státy zavázaly dodržovat. Mezi zásadní principy patří udržování mezinárodního míru, řešení mezinárodních sporů mírovými prostředky a povinnost vyhnout se hrozby silou nebo použití síly proti kterémukoli státu.³ Navíc Charta zajišťuje, aby i státy, které nejsou členy OSN, jednaly podle těchto zásad, pokud je to nutné pro udržení mezinárodního míru a bezpečnosti.⁴ To už v současnosti není tolik potřebné, vzhledem k tomu, že jsou v OSN téměř všechny státy světa (OSN má nyní 193 členů).⁵

OSN se zavazuje k tomu, že bude tyto principy chránit a v případě jejich neplnění vynucovat. Vytváří tak systém kolektivní bezpečnosti, kde může podniknout kolektivní opatření proti členovi organizace, který porušil hodnoty stanovené v listině. Členské státy zároveň přejímají závazek poskytnout OSN veškerou pomoc při každé akci, kterou podnikne podle Charty, a vystříhají se pomoci státu, proti kterému OSN podniká preventivní nebo donucovací akci.⁶

Základ tohoto systému tvoří Rada bezpečnosti, která má hlavní odpovědnost za zachování mezinárodního míru a bezpečnosti. Určuje, zda v konkrétních konfliktech došlo k ohrožení míru a doporučuje nebo rozhoduje o tom, jaká opatření by měla být učiněna k zajištění míru. Je-li Radě bezpečnosti předložen spor, nejprve využije opatření kapitoly VI Charty, tedy pokojné řešení sporů. Pokud tato opatření selžou, může Rada bezpečnosti využít donucovací opatření kapitoly VII, tedy akce při ohrožení míru, porušení

³ Článek 2 Charty OSN

⁴ Článek 2 odstavec 6 Charty OSN

⁵ United Nations: *Growth in United Nations membership, 1945-present*. (<http://www.un.org/en/members/growth.shtml>, 16.2.2012).

⁶ Článek 2 odstavec 5 Charty OSN

míru a činech útočných. Mezi ně patří i ekonomické sankce, kterými se více bude zabývat následující kapitola.⁷

Do systému kolektivní bezpečnosti patří i oblastní dohody a orgány. Rada bezpečnosti tak může delegovat kapitolu VII Charty i na regionální organizace, pokud se jejich činnost slučuje se zásadami OSN. Podle kapitoly VIII tak mohou oblastní dohody a orgány vést donucovací akce na základě zmocnění Rady bezpečnosti. Bez jejího povolení je to však zakázáno.⁸ Bylo tomu tak i v případě Sierry Leone, kdy OSN zmocnila Hospodářské společenství západoafrických států (ECOWAS) k dohlížení nad zvolenými sankcemi.

Přestože má OSN souhrnnou strategii jak řešit konflikty, Rada Bezpečnosti se často nemůže shodnout na zvolení vhodných prostředků pro daný případ. Za složité případy jsou považovány zejména ty, které se odehrávají na území jednoho státu. Jedná se zejména o občanské války. Kvůli masovému porušování práv, ke kterému zde dochází, nastává dilema, zda by mělo mezinárodní společenství intervenovat za účelem záchrany civilistů a zasáhnout tak do vnitřních záležitostí státu.⁹

Z výše uvedeného je vidět, že OSN neřeší porušení míru pouze mezi státy. V posledních dvou desetiletích se stále častěji zabývá problematikou vnitrostátních konfliktů, které proběhly i v Sierra Leone a Libérii. V jejich rámci Rada bezpečnosti vydává rozhodnutí i vůči nestátním subjektům, které jednají proti zájmu svého státu.¹⁰ V Sierra Leone to konkrétně byly sankce uvalené na povstalecké jednotky Jednotné revoluční fronty (RUF – Revolutionary United Front) a Revoluční rady ozbrojených sil (AFRC – Armed Forces Revolutionary Council) a v Libérii na povstaleckou skupinu Sjedenčení Liberijci za smír a demokracii (LURD – Liberians United for Reconciliation and Democracy).

⁷ Ondřej, 2003: 5.

⁸ Článek 52 Charty OSN

⁹ OSN, 2005: 64.

¹⁰ Čepelka; Štruma, 2008: 556.

2. Sankce OSN

Pojem sankce může mít více významů. V národní sféře sankce představují nástroj pro potrestání osoby, která porušila určité právní normy. V mezinárodní sféře však sankce nemusí vždy značit techniku, která usiluje o vynucení práva. Může to být akce, která se snaží přimět cílový subjekt k určitému chování nebo potrestat ho za určité chování.¹¹ Cílem této kapitoly je pojem vymezit pro následné použití v práci.

Tato práce se omezí na sankce OSN, které představují kolektivní donucovací opatření bez použití ozbrojené síly. O jejich uvalení rozhoduje jedině Rada bezpečnosti.¹² Přestože se pojem sankce neobjevuje v Chartě OSN ani jiné mezinárodní smlouvě, používá se velmi často a postupem času se přesunul z politické do mezinárodněprávní oblasti.¹³

Dnešnímu systému sankcí předcházely sankce Společnosti národů, které se nepoužívaly velmi často a navíc byly i málo efektivní. Účastnily se jich totiž jen málo vlivné státy. Současný sankční systém vznikl po druhé světové válce a je definován Chartou OSN, zejména kapitolou VII. Na rozdíl od sankcí aplikovaných v rovině regionální či individuální, jsou sankce OSN součástí systému kolektivní bezpečnosti. Nevyžadují tedy protiprávní jednání cílového subjektu, ale jen situaci „ohrožení míru, porušení míru nebo útočného činu“. Zda tato situace nastala, určí Rada bezpečnosti, která zvolí i jaká opatření budou vybrána k její nápravě. Sankce mají právní oporu v článku 41 Charty, který opravňuje Radu bezpečnosti k použití jakéhokoli nevojenského nástroje donucení¹⁴:

„Rada bezpečnosti může rozhodnout, jakých opatření nezahrnujících užití ozbrojené síly má být použito, aby jejím rozhodnutím bylo dodáno účinnosti, a může vyzvat členy Organizace spojených národů, aby taková opatření provedli. Tato opatření mohou zahrnovat úplné nebo částečné přerušování

¹¹ Farrall, 2007: 6–7.

¹² Existují i institucionální sankce, o kterých rozhoduje Valné shromáždění. Ty omezují členství států v OSN (např. zbavují výkonu členských práv).

¹³ Bílková, 2003: 13.

¹⁴ Ondřej, 2003: 5.

*hospodářských styků, spojů železničních, námořních, leteckých, poštovních, telegrafních, rádiových a jiných, jakož i přerušení styků diplomatických.*¹⁵

Sankce OSN tedy představují širokou škálu opatření od omezení diplomatických vztahů po přerušení ekonomických vazeb. Tato práce se zaměří na sankce ekonomické, které usilují o omezení nebo zastavení ekonomické výměny mezi státy či nestátními subjekty. Ekonomické sankce staví na teorii, že ekonomická zátěž způsobená sankcemi vyvolá rozčilení a nespokojenost mezi obyvatelstvem sankciovaného státu. To si pak svým tlakem vymůže změnu politiky vládnoucí elity nebo odebrání její moci.¹⁶

Pokud sankce nedostačují, mohou být podpořeny dalšími opatřeními dle článku 42 Charty, tedy akcemi s použitím ozbrojené síly. Tak tomu bylo i v případě Sierra Leone, kde byla mimo sankce také zavedena mírová mise Spojených národů UNAMSIL.¹⁷

2.1 Typy sankcí

Pro lepší uchopení tématu sankcí je v této části nastíněna jejich klasifikace. Rozlišujeme několik typů sankcí podle cílového subjektu, dimenze sankcí, dopadů sankcí a vybraných sankčních prostředků. Cílovými subjekty mohou být buď státy, nebo nestátní subjekty, především povstalecká hnutí nebo konkrétní jedinci.¹⁸ V Sierra Leone a Libérii byly použity oba typy sankcí. Mezi nestátní subjekty, na které byly uvaleny sankce, patřilo například hnutí RUF v Sierra Leone nebo diktátor Charles Taylor a jeho nejbližší spojenci v Libérii.¹⁹

Dalším kritériem je dimenze sankcí, která značí oblast, na kterou se sankce zaměří. Máme sankce komplexní, které zasahují do více oblastí, například zbrojní embargo doprovázené přerušением leteckého spojení, a sankce omezené, které se zaměřují jen na jednu oblast, například jen obchodní embargo. Podle dopadů dělíme sankce na cílené, takzvané

¹⁵ Článek 41 Charty OSN

¹⁶ Outdraat, 2007: 743.

¹⁷ United Nations peacekeeping: *UNAMSIL – Background*

(<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unamsil/background.html>, 19.2.2012).

¹⁸ Bílková, 2003: 13.

¹⁹ Cortright; Lopez; with Gerber, 2002: 80.

„smart sanctions“, které jsou namířeny proti konkrétním jedincům či skupinám ve státě a sankce necílené, které postihují veškeré obyvatelstvo cílového státu.²⁰ Cílené či inteligentní sankce se začaly používat v 90. letech především kvůli kontroverzi ohledně komplexních sankcí. Ty měly často hluboké humanitární a sociální dopady na civilní obyvatelstvo a byla zpochybňována jejich efektivita a vhodnost při řešení konfliktů.²¹ Sankce uvalené v Sierra Leone a Libérii byly především sankce cílené.

Nejčastěji se ovšem člení sankce podle typu sankčních prostředků. Rozlišují se tak sankce ekonomické či obchodní, kam patří například embargo nebo bojkot určitých komodit či služeb. Do této kategorie spadají i sankce na vývoz ilegálních diamantů, které byly uvaleny na Sierru Leone i Libérii a které jsou předmětem této práce. Dále se používají sankce finanční, které mohou zakázat finanční transakce s daným státem nebo také omezit přístup k finančním zdrojům v zahraničí. Finanční sankce byly použity například v Libérii, a to zmrazení finančních prostředků Charlese Taylora, jeho blízkých rodinných příslušníků a spojenců.²²

Dalším typem jsou sankce diplomatické, které znamenají ukončení diplomatických styků. Používají se také sankce dopravní, které mohou například omezit lodní nebo letecké spojení. Hojně využívané jsou také sankce omezující cestování, které jsou většinou uvalovány na představitele sankciovaného režimu. Tento typ sankce byl uvalen jak v Libérii na Charlese Taylora a členy jeho vlády, tak v Sierra Leone na vůdce bývalé vojenské junty a vůdce povstaleckého hnutí Jednotné revoluční fronty. Dále se používají také sankce vojenské, do kterých patří především zbrojní embargo. Jeho cílem je omezit přísun zbraní do sankciované země. Zbrojní embargo bylo také uvaleno na Sierru Leone i Libérii. Mezi další druhy sankcí patří sankce sportovní a kulturní, které mohou zakázat účasti sportovců nebo umělců z cílového státu na akcích v cizině.²³

²⁰ Bílková, 2003: 13.

²¹ Lopez; Cortright; with Gerber, 2002: 1.

²² United Nations: *Security Council Committee established pursuant to resolution 1521 (2003) concerning Liberia* (<http://www.un.org/sc/committees/1521/aflist.shtml>, 20.2.2012).

²³ Bílková, 2003: 13; Lopez; Cortright; with Gerber, 2002: 80.

2.3 Ukládání sankcí

Pro pochopení mechanismu ukládání sankcí, tato podkapitola krátce vysvětlí, jak jsou sankce Radou bezpečnosti přijímány a uváděny do praxe. Sankce jsou uvalovány na základě rezolucí Rady bezpečnosti. K jejímu přijetí je potřeba devíti kladných hlasů včetně všech stálých členů Rady. Tyto rezoluce Rady bezpečnosti mají v ideálním případě standardní obsah. Zpravidla daná rezoluce obsahuje vlastní důvod uvalení sankce, cílový subjekt, obsah a rozsah sankce a podmínky, za nichž může být sankce zrušena.

Rada bezpečnosti dále rozhodne, zda se do provádění sankcí musí zapojit všechny státy nebo jen některé. Státy poté přijmou odpovídající právní úpravu, která zajistí dodržování sankcí vnitřními subjekty.²⁴ Obvykle se také zřizuje takzvaný sankční výbor, který kontroluje fungování sankčního režimu a informuje Radu bezpečnosti o možnosti ukončení sankce. Sankční režimy se vlivem okolností mění, mohou být rozšířeny, zúženy či úplně zrušeny.²⁵

2.4 Problémy spojené s užitím sankcí

V této části jsou objasněny problémy, ke kterým dochází při implementaci sankcí a které se týkají zkoumaných případů. Jedním z hlavních problémů spojených se sankcemi je jejich důsledná implementace a dodržování. Přestože Rada bezpečnosti sankce vyhlašuje, nemá dostatečné prostředky na jejich realizaci. Za tu jsou odpovědné jednotlivé členské státy, které musí zajistit, aby jejich vnitrostátní subjekty dodržovaly daná rozhodnutí. Kontrola dodržování sankcí ze strany OSN byla však do konce 90. let značně nedostatečná. Vycházela především ze zpráv dodávaných od samotných států. Navíc sankční výbory, které měly na jednotlivé sankce dohlížet, nebyly zpočátku velmi aktivní. Mnoho sankčních režimů tak nemělo na sankciované státy téměř žádný dopad.²⁶

²⁴ Bílková, 2003: 14.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Srovnej Lopez; Cortright; Wagler, 2000.

Až ke konci 90. let začal být více kladen důraz na monitorování sankcí. Od roku 1995 jsou zřizovány takzvané Panely expertů, které mají za úkol monitorovat jejich dodržování. Na základě jejich kontrol bylo potvrzeno běžné porušování sankcí. K tomuto problému často dochází právě v afrických zemích, kde si slabé vlády nejsou schopné vynutit dodržování sankcí. Většinou proto, že je to pro ně moc nákladné nebo prostě nemají zájem. Bohužel proti těmto porušováním nebyla vždy podniknuta vhodná opatření. Hlavním důvodem je, že stále není stanoven jasný postup, jak porušování sankcí trestat.²⁷

V předchozích kapitolách bylo popsáno, jaké prostředky používá OSN při řešení konfliktů a jakým způsobem jsou konkrétně využívány sankce. Je důležité si uvědomit, že každý region je odlišný a sankce zde mohou mít jiný dopad. Proto bude následující kapitola pojednávat o charakteristice západní Afriky, kde se nachází Sierra Leone a Libérie.

²⁷ Boucher, 2009: 12–13.

3. Charakteristika konfliktů v západní Africe

Zkoumané státy Sierra Leone a Libérie se nachází v západní Africe. Konflikty v západní Africe vykazují určité znaky, které se liší od ostatních regionů ve světě. Tento nový charakter konfliktů se objevuje zejména po konci studené války a OSN se mu musela při svém rozhodování značně přizpůsobovat. Proto je pochopení rysů západoafrických konfliktů důležité pro další hodnocení sankcí, které zde OSN aplikovala. Tato kapitola se zaměří na vymezení typických rysů západoafrických konfliktů, které se vyskytly v Sierra Leone a Libérii. Vysvětleny jsou například vnitrostátní konflikty, války o přírodní zdroje či selhávající stát. Samotná podkapitola 3.1 je věnována problematice konfliktních diamantů, které si vyžadují hlubší rozpracování.

Do regionu západní Afriky se řadí 16 členských států ECOWAS od Mauretánie na východě až po Nigérii na západě. Přestože se tento region vyznačuje poměrně velkým přírodním bohatstvím a mohl by tak mít vysokou životní úroveň obyvatelstva, je jeho historie již od 50. let dvacátého století negativně provázána krvavými konflikty. Hlavním rysem těchto konfliktů je jejich *vnitrostátní charakter*. Na rozdíl od mezistátních konfliktů, které probíhají mezi dvěma či více státy, vnitrostátní konflikty se odehrávají v rámci jednoho státu.²⁸ Mezi jejich hlavní příčiny patří vnitřní nestabilita režimů, které se vládcí snaží upevnit potíráním opozice a jejich jedinou „legitimitou moci je zbraň v jejich rukou“.²⁹ Důsledkem toho dochází často k státním převratům a sporům mezi vládou a skupinou a ostatními skupinami, které se na moci nepodílí.

Konflikt v Sierra Leone lze označit za vnitrostátní konflikt. Existuje však i názor, že se jedná o takzvaný zmezinárodněný vnitrostátní konflikt (internationalized intrastate conflict). Jedna či obě strany konfliktu jsou v něm podporovány cizími státy. Tento názor zastává i bývalý prezident Sierra Leone Ahmad Kabbah, podle kterého válku zapříčinily ostatní státy, které podporovaly

²⁸ Uppsala Conflict Data Program definuje vnitrostátní konflikt jako konflikt mezi vládou a nevládní stranou. Viz Uppsala Conflict Data Program: *Definitions* (<http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/#Negotiation>, 12.4.2012.

²⁹ Gedlu, 1998: 59–61.

rebely. Usilovaly totiž o kontrolu nad diamantovými ložisky.³⁰ Konflikt v Libérii může být také označen za vnitrostátní.

Dalším charakteristickým rysem jsou *konflikty nízké intenzity*, které mají dlouhou délku trvání a boje jsou spíše sporadické. Zahrnují velká území a skupiny obyvatel a vyžadují si mnoho obětí v řadách civilistů. V těchto konfliktech se v mnoha případech nestřetávají jen vojáci národních armád, ale také četné povstalecké ozbrojené skupiny, nejčastěji definované kmenově, etnicky nebo nábožensky. Tyto skupiny se kromě vojenských aktivit podílejí i na kriminálních hospodářských aktivitách, jako je právě ilegální obchod s diamanty. Povstalecké skupiny často nabírají své členy především z řad mládeže, ale i dětí. Fenomén dětských vojáků byl nechvalně proslulý především v Sierra Leone, kde byly vojákům dodávány silné dávky narkotik, které měly zachovat jejich oddanost vůdcům.³¹

Klíčovou roli v konfliktech hrají také *ruční palné a lehké zbraně*³², které jsou snadno dostupné v západní Africe a způsobují zde nestabilitu. Prodlužují občanské války a zvyšují riziko vzniku dalších konfliktů. Díky své snadné použitelnosti bývají využívány především již zmíněnými dětskými vojáky. Mezi destabilizovanými africkými státy je obchod s lehkými zbraněmi nekontrolovatelný a snadno se šíří do zemí jako je právě Sierra Leone a Libérie.³³

V souvislosti s konflikty v Africe se také často objevuje pojem *selhávající či zhroutilý stát*. Tento termín se začal používat v 90. letech minulého století pro označení zemí, kde probíhala vážná politická krize a může být aplikován i na Sierru Leone a Libérii. Existuje řada definic.³⁴ Crisis State Research Center například definuje „selhávající stát (failed state) jako stát, který již není schopen plnit své základní funkce, zajistit bezpečnost a rozvoj, nemá žádnou faktickou kontrolu nad svým územím a hranicemi. Selhávající stát je takový, který není

³⁰ Gberie, 2002: 1.

³¹ Vraný, 2002: 13.

³² Definice ručních palných a lehkých zbraní v United Nations (2005): *International Instruments to Enable States to Identify and Trace, in a Timely and Reliable Manner, Illicit Small Arms and Light Weapons* (<http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Arms%20A%2060%2088.pdf>, 12.4.2012).

³³ United Nations: *Small Arms* (<http://www.un.org/disarmament/convarms/SALW/>, 15.3.2012).

³⁴ Srovnej Rotberg, 2003: 5; Gros, 1996: 456.

schopen obnovit podmínky pro svou vlastní existenci.“³⁵ V řadě západoafrických zemí se důsledkem vnitrostátních převratů hroubí státní monopol na výkon práva a pořádku. Moc se dostává do rukou ozbrojených skupin, které ovládají četná území a udržují si autoritu prostřednictvím nelegitimního násilí. Dochází tak ke stavu, ve kterém je zásah mezinárodního společenství komplikovaný, a který bývalý ministr obrany Jiří Šedivý vhodně popisuje jako „všeobecný chaos“.³⁶

Dalším znakem konfliktů, který je spojován se západní Afrikou, je *válka o přírodní zdroje*. Tento pojem se objevil v druhé polovině 90. let a charakterizuje války, ve kterých dochází k bojům o kontrolu nad bohatými nerostnými surovinami, mezi které se řadí například diamanty, ropa nebo dřevo. Tyto konfliktní suroviny mohou být buď příčinou samotného konfliktu, nebo slouží jako prostředek k pokračování konfliktu.³⁷

K válkám o přírodní zdroje jsou náchylné zejména státy, které závisí na vývozu jedné komodity. Paul Collier a Anke Hoeffler ve svém výzkumu uvádí, že pokud vývoz jedné komodity představuje okolo 25 % hrubého domácího produktu (HDP), je zde 33% šance na vypuknutí konfliktu.³⁸ Můžeme sem zařadit i Sierra Leone, jejíž ekonomika silně závisí na příjmech z diamantů. Stát před, ani po konfliktu plně neovládal diamantový průmysl, a tak docházelo k masivnímu pašování diamantů. Rebelské i vládní skupiny během občanské války využívaly tyto zisky z diamantů pro financování svých bojů. Liberijský diktátor Charles Taylor měl o zisky z diamantů také zájem, a tak byla velká část diamantů výměnou za zbraně pašována hlavně do Libérie.

V západoafrických konfliktech se také často silně angažují *regionální organizace*. V důsledku konce studené války, a tedy i soupeření Západu a Východu, poklesl zájem mocností o tuto oblast. Jejich roli tak převzaly regionální organizace. Patří sem zejména ECOWAS. Jeho hlavním cílem je rozvíjet hospodářskou, společenskou, politickou a rozvojovou spolupráci

³⁵ Crisis State Research Center (2006): *Crisis, Fragile and Failed States, Definitions used by the CSRC* (<http://www2.lse.ac.uk/internationalDevelopment/research/crisisStates/download/drc/FailedState.pdf>, 12.4.2012).

³⁶ Šedivý, 2000.

³⁷ Le Billon, 2008: 345.

³⁸ Bannon; Collier, 2003: 2–3.

členských států a sdružuje 15 západoafrických států, včetně Sierry Leone a Libérie. V roce 1990 ECOWAS zřídil vojenskou pozorovatelskou skupinu ECOMOG k zajištění míru v regionu. Ta vojensky intervenovala právě v Libérii v srpnu roku 1990 a také v Sierra Leone v 1997.³⁹

Další důležitou organizací je Africká unie, která byla založena v roce 2002 a nahradila Organizaci africké jednoty. Skládá se z 53 států a byla inspirovaná úspěšným integračním modelem Evropské unie. Mezi její cíle patří užší politická a ekonomická spolupráce v rámci členských států. Ještě jako Organizace africké jednoty se snažila vyjednat řešení konfliktů v Sierra Leone i Libérii.⁴⁰

3.1 Konfliktní diamanty

„Diamant, symbol čistoty, vytváří trh, který funguje na zemi i v podsvětí, ve kterém se legální a nelegální diamanty volně mísí, linie mezi nimi je téměř neviditelná, většinou také nepodstatná. Diamanty vyvolávají to nejhorší jak v mužích, tak v ženách.“⁴¹

Protože jsou předmětem této práce sankce OSN na vývoz diamantů, zaměří se tato podkapitola na problematiku konfliktních diamantů. Poskytne jejich definici, vysvětlí, jak funguje diamantový průmysl v praxi a jakou roli v něm hrají právě konfliktní diamanty. Také se zaměří na opatření, která byla podniknuta k omezení ilegálního obchodu s diamanty a jak se to týká případových studií.

OSN definuje konfliktní diamanty jako „diamanty pocházející z oblastí kontrolovaných ozbrojenými silami nebo frakcemi stojícími proti legitimním a mezinárodně uznávaným vládám, a jsou použity k financování vojenských akcí proti těmto vládám, nebo k porušování nařízení Rady bezpečnosti.“⁴² Konfliktní diamanty vzbudily světovou pozornost během extrémně brutálního

³⁹ Draman; Carment, 2001: 1– 3.

⁴⁰ CZEFRICA.com (2011): *Africká unie* (<http://www.czefrica.com/cs/regionalni-organizace/57-afrika-unie.html>, 16.3.2012).

⁴¹ Koskoff, 1981. (vlastní překlad)

⁴² Campino, 2001.

konfliktu v Sierra Leone. Odhaduje se, že v této době činily konfliktní diamanty přibližně 4 % z celkové světové produkce.⁴³ Vzhledem k výše uvedeným okolnostem jsou někdy nazývány „krvavými diamanty“.

Abychom pochopili, jak se tyto diamanty dostávají do legálního obchodu, je potřeba vysvětlit základní fungování diamantového průmyslu. Světové centrum pro obchodování se surovými diamanty se nachází v belgických Antverpách. Tento obchod je řízen belgickou organizací Diamond High Council (HRD), která reprezentuje celý belgický diamantový průmysl. Způsob, jakým tato organizace dokumentuje nákup diamantů, značně usnadňuje pašování diamantů ve velkém. HRD totiž původ diamantů označuje podle země, ze které byly naposledy vyvezeny. To vede k tomu, že diamanty, které byly vytěženy například v Sierra Leone, mohou být registrovány jako Liberijské či Izraelské podle toho, ze které země byly do Antverp dovezeny. Uvedený způsob velice znesnadňuje pátrání po původu diamantů a ukazuje značné anomálie při porovnání údajů západoafrických států o vývozu diamantů s belgickými hodnotami dovozu. Například vláda Sierra Leone v roce 1998 zaznamenala vývoz pouhých 8 500 karátů⁴⁴, ale firma HRD registrovala dovoz ze Sierry Leone v hodnotě 770 000 karátů.⁴⁵

Konfliktní diamanty se díky těmto nesrovnalostem snadno smíchají s legálními diamanty, a když jednou vstoupí na trh, nikdo už nepozná, kde byly vytěženy. Celý tento proces ještě podporuje netransparentnost diamantového průmyslu a fakt, že zhruba 20 % obchodu se surovými diamanty je stále ilegální.⁴⁶

Řada autorů se shoduje, že konfliktní diamanty pomáhaly „živit“ války v Sierra Leone a Libérii, a navíc zhoršily ekonomickou i sociální úroveň v těchto

⁴³ United Nations: *Report of the Panel of Experts pursuant to Security Council resolution 1343 (2001), paragraph 19, concerning Liberia*. 27 (<http://www.un.org/Docs/sc/committees/Liberia2/1015e.pdf>, 15.4.2012).

⁴⁴ Diamanty se váží v karátech. 1 metrický karát má hmotnost 0,2 g.

⁴⁵ Smillie; Gberie; Hazleton, 2000: 3–4.

⁴⁶ United Nations: *Report of the Panel of Experts pursuant to Security Council resolution 1343 (2001), paragraph 19, concerning Liberia*. 28 (<http://www.un.org/Docs/sc/committees/Liberia2/1015e.pdf>, 15.4.2012).

zemích.⁴⁷ I přes své minerální bohatství se oba státy díky nekončícím válkám dodnes řadí na posledních místech žebříčku indexu lidského rozvoje (HDI).⁴⁸

Oblasti s diamantovými nalezišti patřily už před válkou mezi nejchudší, co se týče infrastruktury a životní úrovně. Podmínky, za kterých horníci těžili diamanty, byly velice kruté a často byly zaměstnávány i děti. Situace se mnohonásobně zhoršila, když oblasti ovládly povstalecké jednotky. Nutily místní obyvatelstvo k těžbě a za získané diamanty nakupovaly zbraně, munici, jídlo a další vybavení. Odhaduje se, že jednotky RUF získaly během války z diamantů mezi 25 až 125 milióny dolarů. Kterýkoli z těchto odhadů potvrzuje, že diamanty sehrály důležitou roli při financování povstaleckých jednotek.⁴⁹

Obrázek č. 1: Ukázka pracovních podmínek v diamantovém dolu v Koidu, Sierra Leone

Zdroj: (<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/1540665/Oscar-nominated-film-unearths-curse-of-Sierra-Leones-blood-diamonds.html>, 31.3.2012).

Ve snaze omezit obchod s konfliktními diamanty, se zástupci hlavních jihoafrických států těžících diamanty v květnu roku 2000 sešli v jihoafrickém městě Kimberley. Výsledek jednání byl vznik takzvaného Kimberleyského procesu, který sdružuje státy a organizace diamantového průmyslu se záměrem omezit šíření konfliktních diamantů. Toto fórum na základě rezolucí OSN vytvořilo v roce 2002 „Kimberley Process Certification System“, systém

⁴⁷ Gberie, 2002; Truth and Reconciliation Commission: 2004; Smilie; Gberie; Hazleton, 2000.

⁴⁸ UNDP: *Liberia* (<http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/LBR.html>, 29.3.2012); UNDP: *Sierra Leone* (<http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/SLE.html>, 29.3.2012).

⁴⁹ Truth and Reconciliation Commission, 2004: 26–28.

mezinárodní certifikace surových diamantů. Kimberlejský systém je založen na unikátní trojí struktuře, ve které spolupracují vlády států, zástupci diamantového průmyslu a občanské společnosti jako je například Partnership Africa Canada. Na základě tohoto systému účastnické státy obchodují se surovými diamanty pouze mezi sebou a tyto diamanty musí být vždy opatřeny certifikátem, který potvrzuje, že byly vytěženy pod kontrolou legitimní vlády. Plnění těchto požadavků se kontroluje prostřednictvím inspekčních návštěv, analýz výročních zpráv a výrobních statistik. Pokud nějaká země dané požadavky nedodrží, může být ze systému vyloučena. A vyloučený stát se prakticky nemůže legálně podílet na trhu s diamanty, proto je i v zájmu států, pravidla dodržovat.⁵⁰

Kimberlejský proces výrazně ovlivnil celý obchod s diamanty. Jeho zavedení přilákalo více pozornosti k pašování diamantů a značně tak ztížilo ilegálním obchodníkům situaci. Navíc vytvořilo nekompletnější statistiky o produkci a obchodu s diamanty na světě, a zvýšilo tak transparentnost diamantového průmyslu, informovalo veřejnost o původu krvavých diamantů a vyvolalo větší poptávku po diamantech „čistých“.⁵¹

Obchodování s konfliktními diamanty v Sierra Leone bylo jednou z prvotních příčin, které přispěly k vzniku samotného Kimberlejského procesu. Když v roce 2000 Rada bezpečnosti uvalila na Sierra Leone sankce na vývoz diamantů, zároveň vládě nařídila, aby zřídila certifikační systém původnosti diamantů. Za podpory vlády Spojených států, Velké Británie, Belgie a HRD byl tento systém zřízen již po čtyřech měsících. Když OSN systém schválila, obnovila v zemi vývoz diamantů, které byly vytěženy pod kontrolou vlády. Po úspěšném fungování certifikačního systému Rada bezpečnosti osvobodila v roce 2003 Sierru Leone od sankcí na vývoz diamantů a země se tak mohla stát členem Kimberlejského procesu.⁵²

V Libérii byl proces podobný, ale protáhl se o několik let. Po zavedení embarga na vývoz diamantů v roce 2001 Rada bezpečnosti nařídila Libérii,

⁵⁰ Celní správa ČR: *Kimberlejský proces* (<http://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/kimberlejsky-proces/Stranky/default.aspx>, 30.3.2012).

⁵¹ *Diamonds and Human Security*, 2008: 22.

⁵² *Vines*, 2003: 257.

stejně jako Sierra Leone, zavedení certifikačního systému původnosti diamantů. Ten se ovšem podařilo zřídit až v roce 2007. Následně byly i zde zrušeny sankce na vývoz diamantů a Libérie vstoupila do Kimberleyského procesu.⁵³

Dodnes 74 vlád zahrnuje Kimberlejský systém do svých národních legislativ, a nyní údajně méně než 1 % diamantů pochází z konfliktních zdrojů. Přesto se objevuje kritika, že je tento systém neefektivní a konfliktní diamanty se prodávají stále. Členské státy mají problém s kontrolou obchodu s diamanty na svém území a ani Kimberlejskému systému se nedaří tyto chyby odhalit. Přestože je na ně upozorní nevládní organizace, zástupci Kimberlejského systému stejně mnoho nepodniknou. Například byla kritizována jejich nečinnost vůči prodeji krvavých diamantů z Pobřeží slonoviny, Venezuely a Zimbabwe.⁵⁴ Nevládní organizace Global Witness dokonce svůj nesouhlas s nefunkčností certifikačního systému demonstrovala tím, že od systému v prosinci roku 2011 odstoupila.⁵⁵

Z této kapitoly vyplývá, že situace na africkém kontinentu je poměrně složitá. OSN a jiné nevládní organizace se snaží nastavit pravidla, která by vedla k zastavení jak válek, tak ilegálního obchodu s diamanty. Ale jak se ukazuje, na pozadí vnitřních konfliktů a nepřehlednosti politické situace ve státech, je uplatnění sankcí a kontroly diamantů velice komplikované, ne-li dokonce nemožné. Přesto je důležité tuto situaci stále řešit a na základě analýz sankcí upravit jejich budoucí použití.

⁵³ Security Council Report: *October 2006 Security Council Diamond Sanctions and the Kimberley Process*

(http://www.securitycouncilreport.org/site/c.gIKWLeMTIsG/b.2087355/k.9980/October_2006BR_Security_Council_Diamond_Sanctions_and_the_Kimberly_Process.htm, 18.3.2012);

Diamondfacts.org: *Background*

(http://www.diamondfacts.org/index.php?option=com_content&view=article&id=129&Itemid=167&lang=en, 18.3.2012).

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Global Policy Forum: *Kimberley Process* (<http://www.globalpolicy.org/the-dark-side-of-natural-resources-st/diamonds-in-conflict/kimberley-process.html>, 15.3.2012).

4. Případové studie: konflikty a sankce v Sierra Leone a Libérii

V následující kapitole jsou popsány průběhy konfliktů v Sierra Leone a Libérii, které jsou nezbytné pro pochopení účelu sankcí, které na země uvalila OSN. Práce se omezí jen na popis konfliktů v 90. letech, přestože historie a příčiny konfliktů sahají až do období koloniálních velmocí. Pro komparaci a zhodnocení sankcí na vývoz diamantů není komplexní historie konfliktů zcela podstatná. Pro cíl práce je hlavně důležitá historie diamantového průmyslu v obou zemích, které se podrobněji věnuje kapitola 5.1.⁵⁶

Konflikty v Sierra Leone a Libérii byly vybrány, protože konfliktní diamanty v nich hrály zásadní roli a vedly i k prodlužování konfliktů. Oba konflikty byly propojeny již od samého začátku a ukončení konfliktu v jedné zemi napomohlo k zajištění míru i v druhé. Na obě dvě země byly v rozmezí dvou let uvaleny shodné sankce na vývoz diamantů, které společně přispěly k ukončení obchodu s konfliktními diamanty v této oblasti.

Dále jsou v této kapitole vypsány a více rozpracovány sankce, které na země uvalila Rada bezpečnosti a které se týkaly vývozu diamantů. Je shrnuto, jak byly sankce monitorovány a k jakým problémům docházelo při jejich dodržování.

4.1 Průběh konfliktu v Sierra Leone

V této části je popsán průběh konfliktu v Sierra Leone v letech 1991 až 2002. Občanská válka v Sierra Leone vypukla v roce 1991 ozbrojeným útokem vojáků RUF na východě země. Tyto jednotky sestávaly především z nezaměstnaných mladých lidí, které vedl Foday Sankoh.⁵⁷ K jejich výcviku došlo v Libyi a vůdce sousední Libérie, Charles Taylor, jim poskytl podporu liberijských vojáků. Taylor tím usiloval o možnost získat alespoň nepřímou

⁵⁶ Oba konflikty jsou dobře zpracovány například v knihách Hirsch, J. (2000): *Sierra Leone: Diamonds and the Struggle for Democracy*; Adebajo, A. (2002): *Liberia's Civil War: Nigeria, ECOMOG, and Regional Security in West Africa*.

⁵⁷ Foday Sankoh byl jedním z radikálů, kteří se po výcviku v libyjských táborech zapojili do občanské války v Sierra Leone.

kontrolu nad diamantovou produkcí Sierra Leone. RUF postupně ovládala východ země, kde se značnou brutalitou napadala vesnice. Zvýšené nestability země využila sierraleonská armáda v roce 1992 k vojenskému puči, ve kterém svrhla dosavadního prezidenta Josepha Momoha a na jeho místo dosadila Valentina Strassera. Ten poté spolu s nově založenou Národní prozatímní vládnoucí radou (NPRC – National Provisional Ruling Council) vládl až do roku 1996.⁵⁸

RUF postupně ovládala téměř polovinu země, spolu s důležitými diamantovými doly, a blížila se k hlavnímu městu Freetown. V reakci na nezvladatelnou situaci prezident Strasser najal soukromou vojenskou firmu Executive Outcomes. Té se úspěšně podařilo zahnat jednotky RUF až k hranicím země, ovšem pro Strassera a jeho radu přišel tento úspěch pozdě. Koncem roku 1996 došlo k volbám, ve kterých Strasser díky svým autoritářským metodám ztratil podporu a jeho místo nahradil bývalý diplomat OSN Ahmad Kabbah. Nový prezident se snažil zajistit stabilitu mírovými rozhovory s RUF, které v listopadu 1996 vyústili v uzavření míru v Abidjanu. Ten byl však brzy porušen Sankohovými útoky na jihu země.⁵⁹

Kabbahova vláda byla v květnu 1997 přerušena dalším vojenským převratem nespokojené armády. Do čela státu se dostal Johnny Koroma⁶⁰, který vytvořil Revoluční radu AFRC. Hrozbu jednotek RUF se Koroma snažil vyřešit přizváním Sankoha do vlády, dále pak zrušil ústavu a omezil občanské svobody.⁶¹

Kabbah, který utekl do exilu v Guineji, nehodlal dále nečinně přihlížet bojům v Sierra Leone. Podařilo se mu získat vojenskou podporu ECOWAS a najal si také soukromou vojenskou firmu Sandline International. Jejich vojáci rozprášili jednotky rebelů a v březnu 1998 se Kabbah dostal zpět k moci. Jednotky RUF a AFRC byly zahrnány do příhraničních oblastí, kde se znovu zformovaly a opět usilovaly o dobytí diamantových dolů a Freetownu. V roce

⁵⁸ Černoch, 2006: 30.

⁵⁹ U.S. State Department (2012): *Background Note: Sierra Leone* (<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/5475.htm>, 19.3.2012).

⁶⁰ Johnny Koroma byl vojáky osvobozen z vězení, kde si odpykával trest za pokus o státní převrat vůči A. Kabbahovi. Viz UNHCR: *Chronology for Mende in Sierra Leone* (<http://www.unhcr.org/refworld/topic,463af2212,469f2f0f2,469f38d81e,0,,,html>, 19.3.2012).

⁶¹ Němec, 2009.

1999 tak došlo k největší operaci války – No Living Thing, která se vyznačovala brutálními zásahy rebelů na civilní obyvatelstvo. Přestože se vojákům ECOWAS podařilo rebely z Freetownu vyhnat, prezident Kabbah usiloval o vyjednání příměří s RUF za podpory OSN i Organizace africké jednoty.⁶²

Vzájemné rozhovory vyvrcholily v červenci téhož roku uzavřením mírové dohody v Lomé. I přes přítomnost jednotek ECOWAS a mise UNAMSIL, jednotky RUF i tuto dohodu bohužel brzy porušily další ofenzivou. Navíc zajaly několik stovek vojáků UNAMSIL a s jejich zbraněmi a municí postupovaly k Freetownu. Kritická situace nakonec vedla ke společnému zásahu posílených jednotek UNAMSIL, sierraleonské armády a guinejské armády. Tento zásah vedl ke konečné kapitulaci RUF a k uzavření druhé mírové dohody z Abuja v květnu 2001. Oficiálně konflikt skončil 18. ledna 2002. Následovala obnova země, na které se podílely především jednotky UNAMSIL.⁶³

4.1.1 Sankce uvalené na Sierra Leone

V následující tabulce jsou vyznačeny sankce na vývoz diamantů, které na Sierru Leone uvalila Rada bezpečnosti OSN od zahájení konfliktu. Všechny sankce uvalené na Sierra Leone jsou pro srovnání v Příloze č. 1. Sankce jsou vždy zaváděny na určité období, většinou to bývá půl roku až rok. Pokud je poté Rada bezpečnosti znovu neprodlouží, automaticky vyprší. To se týká i sankcí na diamanty, které tak skončily v červnu roku 2003.

Tabulka č. 1: Sierra Leone: Sankční rezoluce Rady bezpečnosti

Číslo	Akce
1306	5.7.2000 Uvalení embarga na vývoz diamantů, které nejsou pod kontrolou vlády skrze exportní certifikační systém na 18 měsíců Vznik 5 členného Panelu expertů

⁶² Černoch, 2006: 31– 32.

⁶³ Tamtéž.

1385	19.12.2001	Prodloužení embarga na vývoz diamantů, které nejsou pod kontrolou vlády skrze exportní certifikační systém o 11 měsíců
1446	4.12.2002	Prodloužení embarga na vývoz diamantů, které nejsou pod kontrolou vlády skrze exportní certifikační systém o 6 měsíců

Zdroj: (<http://www.un.org/sc/committees/1132/resolutions.shtml>, 19.3.2012).

Sankce na vývoz diamantů ze Sierra Leone Rada bezpečnosti OSN uvalila v červenci roku 2000. Všem zemím byl zakázán přímý či nepřímý dovoz surových diamantů ze Sierra Leone a zároveň bylo po vládě Sierra Leone požadováno vytvoření efektivního certifikačního systému původnosti diamantů. Rezoluce dále apelovala na ostatní státy a organizace, aby vládě Sierra Leone při realizaci tohoto certifikačního systému poskytli podporu. Certifikační systém byl v říjnu 2000 schválen a diamanty, vytěžené pod kontrolou vlády, byly ze zákazu vyjmuty.⁶⁴

Hlavním důvodem aplikace sankcí bylo potvrzení propojení ilegálního obchodu s diamanty a zbraněmi a jejich pašování zejména na sousední liberijské území. Po květnovém útoku RUF a zajištění jednotek UNAMSIL měly navíc sankce vytvořit silnější tlak na bojovníky RUF. Rada bezpečnosti také vytvořila Panel expertů, který měl monitorovat případné porušování sankcí a detailněji prozkoumat propojení obchodu s diamanty a zbraněmi. Panel v prosinci téhož roku vydal zprávu, ve které potvrdil, že diamanty představovaly hlavní zdroj příjmu RUF, a že většina těchto diamantů opouštěla zemi skrze Libérii. Dále konstatoval, že se tento ilegální obchod nemohl uskutečnit bez vědomí a účasti liberijských vládních úředníků na nejvyšší úrovni. Nesporné důkazy z této zprávy prokázaly, že liberijská vláda aktivně podporovala RUF

⁶⁴ Security Council Report: *October 2006 Security Council Diamond Sanctions and the Kimberley Process* (http://www.securitycouncilreport.org/site/c.gIKWLeMTIsG/b.2087355/k.9980/October_2006BR_Security_Council_Diamond_Sanctions_and_the_Kimberly_Process.htm, 18.3.2012).

na všech úrovních a následně Rada bezpečnosti uvalila v březnu 2001 sankce na vývoz diamantů i na Libérii.⁶⁵

Sankce byly ještě dvakrát prodlouženy, jednou v roce 2001 a poté v prosinci roku 2002, tedy i po skončení konfliktu. Poté již nebyly znovu prodlouženy, a tak skončily v červnu roku 2003.

4.2 Průběh konfliktu v Libérii

Tato kapitola se zabývá průběhem konfliktu v Libérii. Libérie byla první republikou, která vznikla na celém africkém kontinentu a dnes jí dokonce vládne první prezidentka. Bohužel je ale také známá pro dlouhý a krvavý konflikt, který se zde odehrál v letech 1989 až 2003. Někdy bývá rozdělován na dvě občanské války, první v letech 1989 až 1996 a druhou mezi roky 1999 a 2003.⁶⁶

K vypuknutí konfliktu značně přispěla nedemokratická vláda Samuela Doea, který se dostal k moci vojenským pučem v roce 1980. Jeho vláda vedla zemi k ekonomickému zhroucení, brutálně potírala opozici a protěžováním kmene Krahu přispívala ke kmenové nenávisti. Vše vyvrcholilo na Štědrý večer roku 1989 vpádem rebelů Národní vlastenecké fronty Libérie (NPFL – National Patriotic Front of Liberia) ze sousedního Pobřeží Slonoviny, které vedl bývalý vládní úředník Doeovi vlády, Charles Taylor. Vojáci liberijské armády zasáhly jak proti rebelům, tak proti civilistům a občanská válka se naplno rozhořela.⁶⁷

Brzy se Taylorovi podařilo obsadit většinu země, ale situace se zkomplikovala sporem s princem Johnsonem, náčelníkem spřáteleného kmene, který stál při prvních bojích po jeho boku. Později se však oddělil a vytvořil vlastní guerillové jednotky Nezávislé národní vlastenecké fronty Libérie (INPFL – Independent National Patriotic Front of Liberia). Tyto jednotky ovládly hlavní město Monrovii a svrhly prezidenta Doea. Po pádu vlády probíhaly až do roku 1996 neustálé boje o moc mezi Taylorem a dalšími ozbrojenými skupinami.

⁶⁵ United Nations: *Report of the Panel of Experts appointed pursuant to Security Council resolution 1306 (2000), paragraph 19, in relation to Sierra Leone*. 16–20. (<http://www.un.org/sc/committees/1132/pdf/sclet11951e.pdf>, 15.4.2012).

⁶⁶ Peace Direct: *Liberia: Conflict profile* (<http://www.insightonconflict.org/conflicts/liberia/conflict-profile/>, 21.3.2012).

⁶⁷ Vaďura, 2003.

Během této doby došlo k intervenci vojenské pozorovatelské skupiny ECOMOG, kterou zřídilo Hospodářské společenství západoafrických států ECOWAS. Jednalo se o vůbec první konflikt, ve kterém se jednotky ECOMOG aktivně angažovaly.⁶⁸ Během této šestileté války bylo podepsáno na dvanáct mírových dohod, žádná z nich však nevydržela v platnosti déle než několik měsíců. Nakonec se podařilo uspořádat volby v roce 1997, ve kterých vyhrála Taylorova Národní vlastenecká strana. Voliči se údajně rozhodli pro Taylora především kvůli strachu z možného pokračování války v případě, že by Taylor nevyhrál.⁶⁹

Za Taylorovi vlády se ale situace v zemi o mnoho nezlepšila. Opět docházelo k potírání opozice, zastrašování obyvatelstva a zhoršování vztahů mezi jednotlivými kmeny. Pobouření navíc vzbudila Taylorova podpora povstaleckým jednotkám RUF v sousední Sierra Leone, kterým výměnou za diamanty prodával zbraně. To vedlo ke zformování dvou povstaleckých skupin, LURD a Hnutí za demokracii v Libérii (MODEL – Movement for Democracy in Liberia). Oběma skupinám se postupně podařilo ovládnout většinu území s cílem destabilizovat Taylorovu vládu. Vláda byla navíc oslabena díky sankcím, které na ní byly uvaleny kvůli podpoře RUF.⁷⁰

Pod tlakem Spojených států i mezinárodního společenství nakonec Taylor v srpnu 2003 rezignoval na úřad prezidenta a uchýlil se do exilu v Nigérii. Válka byla ukončena mírovou dohodou v ghanské Akkře 18. srpna a s pomocí jednotek ECOWAS pak OSN rychle situaci v zemi stabilizovala. Prozatímním prezidentem, který měl zemi dovést do voleb v 2005, byl zvolen obchodník Gyude Bryant. V říjnu 2005 se pak konaly klidné volby, ve kterých zvítězila Ellen Johnson-Sirleaf, první žena zvolená hlavou státu na africkém kontinentě. V roce 2006 byl Charles Taylor předvolán před Speciální soud Sierra Leone,

⁶⁸ Role ECOMOGu v občanské válce bývá často diskutována, ale v této práci pro ni není dostatečný prostor. Více o této problematice například ve studii Draman, R.; Carment, D. (2001): *Managing Chaos in the West African Sub – Region: Assessing the Role of ECOMOG in Liberia*.

⁶⁹ U.S. State Department (2012): *Background Note: Liberia* (<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/6618.htm>, 21.3.2012).

⁷⁰ Peace Direct: *Liberia: Conflict profile* (<http://www.insightsonconflict.org/conflicts/liberia/conflict-profile/>, 21.3.2012).

kde byl odsouzen ze zločinů proti lidskosti. Dodnes se Libérie zotavuje z důsledků občanské války.⁷¹

4.2.1 Sankce uvalené na Libérii

V tabulce č. 2 jsou vyznačeny sankce na vývoz diamantů, které na Libérii uvalila Rada bezpečnosti OSN. Všechny sankce uvalené na Libérii od zahájení konfliktu až do současnosti jsou umístěny v Příloze č. 1. Některé sankce byly již ukončeny, mezi nimi i sankce na vývoz diamantů, které byly zrušeny v roce 2007. Některé sankce jsou stále platné. Konkrétně se jedná o zbrojní embargo na nevládní skupiny operující na území Libérie, zákaz cestování a zmrazení účtů, fondů či ekonomických zdrojů Charlese Taylora, členů jeho bývalé vlády a dalších jednotlivců stanovených sankčním výborem.

Tabulka č. 2: Libérie: Sankční rezoluce Rady bezpečnosti

Číslo	Akce
1343	7.3.2001 Vyžaduje ukončení liberijské podpory RUF v Sierra Leone Znovu uvalení zbrojního embarga, zmrazení účtů, zákazu cestování a embargo na vývoz diamantů Vznik Panelu expertů na 6 měsíců
1408	6.5.2002 Prodloužení Rezoluce 1343 na další rok a výzva pro všechny státy k zastavení podpory ozbrojeným skupinám v regionu Znovuzavedení Panelu expertů na 3 měsíce
1478	6.5.2003 Prodloužení předchozích sankcí na 1 rok, rozšíření zákazu cestování na členy LURD a další rebelské skupiny Uvalení sankcí na vývoz dřeva na 10 měsíců, vyžádání zprávy od Generálního tajemníka o sociologicko-ekonomickém dopadu tohoto zákazu
1521	22.12.2003 Prodloužení předchozích sankcí na 1 rok,

⁷¹ U.S. State Department (2012): *Background Note: Liberia* (<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/6618.htm>, 21.3.2012).

	Vznik Panelu expertů na 5 měsíců
1579	21.12.2004 Prodloužení sankcí (zbrojní embargo, zákaz cestování, sankce na diamanty a dřevo) na 1 rok, znovuzavedení Panelu expertů
1607	21.6.2005 Prodloužení embarga na diamanty na 6 měsíců
1647	20.12.2005 Prodloužení sankcí (zbrojní embargo, zákaz cestování, embargo na diamanty a dřevo) na 1 rok
1689	20.6.2006 Ukončení embarga na dřevo, zachování embarga na diamanty
1731	20.12.2006 Prodloužení sankcí (zbrojní embargo, zákaz cestování, embargo na diamanty) na 1 rok
1753	27.4.2007 Ukončení embarga na diamanty

Zdroj: Vines, 2003: 255; (<http://www.un.org/sc/committees/1521/resolutions.shtml>, 19.3.2012).

Sankce na vývoz diamantů z Libérie byly uvaleny v březnu roku 2001 s platností od května. V této rezoluci Rada bezpečnosti také žádala, aby Libérie vytvořila certifikační systém původnosti diamantů, podobný jaký byl v Sierra Leone. Jak bylo již výše uvedeno, hlavní podnět k těmto sankcím představovala zpráva Panelu expertů pro Sierra Leone z prosince 2000, která uváděla, že velká část diamantů vyvezených z Libérie byla ilegálně dovezena z jiných zemí. Dalším důvodem bylo také poskytování podpory liberijskou vládou rebelským jednotkám RUF.⁷²

⁷² Security Council Report: *October 2006 Security Council Diamond Sanctions and the Kimberley Process* (http://www.securitycouncilreport.org/site/c.gIKWLeMTIsG/b.2087355/k.9980/October_2006BR_Security_Council_Diamond_Sanctions_and_the_Kimberly_Process.htm, 18.3.2012).

Následně Panel expertů zaznamenal časté porušování těchto sankcí a několikrát apeloval na liberijskou vládu ve věci vytvoření certifikačního systému. Proto Rada bezpečnosti několikrát sankce na vývoz diamantů prodloužila. K určitému pokroku došlo až v roce 2006, kdy byla prezidentkou zvolena Ellen Johnson-Sirleaf a přispěla také pomoc ze strany Spojených států. Později OSN podmínila ukončení sankcí splněním podmínek pro vstup do Kimberleyského systému. Stalo se tak poprvé, kdy Rada bezpečnosti hodnotila sankce na diamanty podle standardů Kimberleyského procesu.⁷³ K následnému ukončení sankcí na vývoz diamantů došlo v dubnu 2007.

4.3 Monitorování a dodržování sankcí v Sierra Leone a Libérii

Pro hodnocení sankcí je vhodné rozpracovat, do jaké míry byly sankce dodržovány a jak bylo toto dodržování kontrolováno. Proto bude v této části shrnuto monitorování a dodržování sankcí v daných státech.

V Sierra Leone byl v roce 2000 zřízen Panel expertů a jeho zprávy hrály důležitou roli při informování o porušování sankcí.⁷⁴ Zprávy například potvrdily propojení obchodu s diamanty a zbraněmi mezi Sierrou Leone a Libérii a přispěly k rozšíření sankcí na Libérii. K monitorování liberijských sankcí byl pak v roce 2001 také zřízen Panel expertů, který hodnotil sankční režim v Libérii.⁷⁵

Hlavní problém, ke kterému docházelo v Sierra Leone a Libérii, byla neschopnost vlády vynutit si dodržování sankcí. Například v Libérii se před uvalením sankcí až 80 % diamantů vyváželo ilegálně.⁷⁶ Z toho vyplývá, že vláda nebyla schopná plně kontrolovat trh s diamanty. Lze předpokládat, že ani po aplikaci sankcí se situaci nepodařilo zcela vylepšit. Podobně tomu bylo i v Sierra Leone, kde se po uvalení sankcí zhruba 50 % diamantů stále

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Problematika fungování Panelů expertů, která je značně komplexní a v této práci pro ni není dostatečný prostor je dobře zpracována například ve studii Boucher, A.; Holt, V. (2009): *Targeting Spoiler: The Role of United Nations Panels of Experts*.

⁷⁵ Vines, 2003: 254–255.

⁷⁶ United Nations: *Report of the Panel of Experts pursuant to Security Council resolution 1343 (2001), paragraph 19, concerning Liberia*. 75–76 (<http://www.un.org/Docs/sc/committees/Liberia2/1015e.pdf>, 15.4.2012).

pašovalo.⁷⁷ S tím souvisí další problém, který zabraňuje efektivní implementaci sankcí a to je korupce ve vládě. K té docházelo zejména v Libérii, kdy bylo Panelem expertů potvrzeno, že ilegální vývoz diamantů do Libérie se podílel s vědomím nejvyšších Liberijských vládních úředníků. Aktivně se na tom podílel i diktátor Charles Taylor.⁷⁸

Nezájem či neochota státu řádně implementovat sankce byla zřejmá zejména v Libérii. Zde se Panel expertů setkal se smíšeným přístupem liberijské vlády, která mu jeho vyšetřování často znesnadňovala. Někteří členové vlády odmítali s Panelem expertů spolupracovat a ti, kteří spolupracovali, pak byli často ze strany vlády obtěžováni a pronásledováni.⁷⁹

Z výše uvedeného vyplývá, že i přes aktivní monitorování ze strany Panelů expertů, nebyly sankce uvalené na Sierra Leone a Libérii vždy plně dodržovány. Někdy to bylo z nezájmu vlád, jindy z nedostatku vhodných prostředků. Korupce a snadný zdroj příjmů, které plynou z krvavých diamantů, lze jen velice těžko překlenout zejména v zemi sužované bídou. Navíc pro OSN není snadné stanovit sankce, které by v takových zemích byly plně dodržovány a měly požadovaný výsledek. Proto považuji cílené sankce na jednotlivce, které byly aplikovány i v Sierra Leone a Libérii za důležitý pokrok v sankčních režimech OSN.

Lze usoudit, že efektivita sankcí by se zvýšila, pokud by byly zcela dodržovány. Proto by Rada bezpečnosti měla poskytnout podporu státům, které nemají pro implementaci sankcí dostatek prostředků. Tato podpora by měla být jak finanční tak administrativní. Domnívám se, že by velice pomohla především africkým státům, ve kterých často fungují slabé vlády, které nemají plnou kontrolu nad svým územím. Je však pochopitelné, že v době konfliktů není poskytnutí této pomoci zcela bezpečné a reálné.

⁷⁷ Vines, 2003: 257.

⁷⁸ Lopez; Cortright; with Gerber, 2002: 82.

⁷⁹ Boucher, 2009: 104.

5. Komparace

Komparatistika je srovnávací vědecká metoda, která zkoumá vztahy, společné rysy a porovnává rozdíly mezi dvěma komponenty.⁸⁰ V této části práce jsou komparovány čtyři kvantitativní ukazatele, které byly stanoveny již v Úvodu. Konkrétně se jedná o počet vyvezených diamantů uváděný v karátech, výdaje na zbrojení ze strany obou vlád sledovaných států, počet obětí zemřelých přímo v souvislosti s konfliktem a intenzitu konfliktu, která má podle německé studie Heidelberského institutu čtyři fáze – latentní konflikt, krize, vážná krize a válka.⁸¹ Tyto hodnoty byly vybrány s ohledem na jejich spojitost se sankcemi na vývoz diamantů a dynamikou konfliktu, jak poukazují výše. V Sierra Leone byly sankce na vývoz diamantů zavedeny v roce 2000 a v Libérii v roce 2001. Následující čtyři kapitoly se vždy zabývají jedním ukazatelem. Údaje ukazatelů jsou uvedeny v každé komparované zemi, v období jak před, tak po uvalení sankcí. Následně jsou analyzovány, a poznatky jsou v obou zemích porovnávány mezi sebou.

5.1 Vývoz diamantů

V této části je hodnocen a porovnáván počet vyvezených diamantů v přepočtu na karáty v období od roku 1990 do 2005. Z těchto hodnot lze přímo odvodit úspěšnost sankcí na vývoz diamantů, které na obě země uvalila Rada bezpečnosti. V případě, že jsou sankce dodržovány, ilegální prodejci diamantů jsou nuceni vyhledávat legální cesty, což by se mělo projevit nárůstem legálního exportu diamantů. Dále byl tento ukazatel vybrán, protože zisky z prodeje diamantů získávali především rebelové, kteří je vyměňovali za zbraně. Díky tomuto procesu byly konflikty nepřímo prodlužovány. Co největší omezení ilegálního obchodu s konfliktními diamanty, proto mělo pomoci k ukončení konfliktu. Z ukazatele vývozu diamantů tak mohou vyvodit dopad sankcí jak na ilegální obchod s konfliktními diamanty, tak na ukončení konfliktu.

⁸⁰ Linhart a kol, 2004: 200.

⁸¹ S touto typologií dále pracuje kapitola 5.4.

5.1.1 Vývoz diamantů v Sierra Leone

Tato část pojednává o vývozu diamantů ze Sierra Leone. Pro úplné pochopení problematiky těžby a vývozu diamantů v Sierra Leone, je krátce nastíněna historie diamantového průmyslu v této zemi. Těžba diamantů byla zahájena v roce 1931. Do roku 1937 Sierra Leone vytěžila ročně 1 milion karátů. Vrcholného bodu 2 milionu karátů bylo dosaženo v roce 1960. Hlavní oblastí pro těžbu se stal distrikt Kono, jehož obyvatelé paradoxně žili na velice nízké životní úrovni. Pracovali v krutých těžebních podmínkách a jejich příděl představoval minimální část ze skutečného výnosu z prodeje diamantů.⁸² Přestože se Sierra Leone podílí jen na malém procentu celosvětové těžby diamantů, která činí zhruba 250 milionů karátů každý rok, jsou její diamanty vyhlášeny za jedny z nejkvalitnějších.⁸³

Obrázek č. 2: Mapa Sierra Leone, bílé oblasti označují diamantové oblasti

Zdroj: Gberie, 2002: 6.

Během 60. a 70. let diamanty dominovaly sierraleonské ekonomice a staly se hlavním zdrojem vývozu. Hlavní monopol na těžbu diamantů měla

⁸² Gberie, 2002: 7.

⁸³ United Nations: *Report of the Panel of Experts appointed pursuant to Security Council resolution 1306 (2000), paragraph 19, in relation to Sierra Leone*. 16 (<http://www.un.org/sc/committees/1132/pdf/sclet11951e.pdf>, 15.4.2012).

britská společnost Sierra Leone Selection Trust, která byla původními obyvateli vnímána jako koloniální firma obohacující se na jejich přírodním bohatství. To vedlo k rozsáhlé nezákonné těžbě a prodeji diamantů, která byla ve víře v lepší životní podmínky místním obyvatelstvem podporována a rozšířila se i do vlády. Když se ministerským předsedou stal Siaka Stevens, mlčky podporoval nezákonnou těžbu a dokonce byl sám zapojen do kriminálních aktivit. Důsledkem rozsáhlého pašování diamantů tak z 2 milionu karátů vytěžených v 70. letech, zákonný vývoz diamantů klesl na 595 000 karátů v roce 1980 a jen na 48 000 v roce 1988.⁸⁴ Situace se ještě zhoršila za občanské války, kdy hlavní diamantová naleziště ovládly rebelské jednotky RUF.

Následují tři tabulky, které zobrazují produkci a vývoz diamantů ze Sierry Leone v období 1990–2005 a jejich hodnoty jsou analyzovány se zaměřením na změny po uvalení sankcí v roce 2000. Tabulka č. 3 ukazuje produkci diamantů v Sierra Leone před uvalením sankcí a dovoz těchto diamantů do Belgie. Jak již bylo výše řečeno, velká část mezinárodního obchodu s diamanty se odehrává právě v belgických Antverpách, proto práce vychází z jejich hodnot. Přestože cesty diamantů mohou vést i jinými státy, není to pro účely práce důležité. Cílem komparace je poukázat na vývojové tendence a potvrdit ilegální vývoz diamantů ze země.

V tabulce č. 3 je vidět značný rozpor mezi hodnotami sierraleonské vlády o produkci a belgickými hodnotami dovozu diamantů ze Sierry Leone. Během konfliktu HRD dovezla dvakrát či třikrát tak více diamantů ze Sierry Leone než vláda Sierra Leone oficiálně vyvezla. Je to zčásti zapříčiněno způsobem monitorování původu diamantů belgickou firmou HRD (vysvětleno v kapitole 3.1), ale hlavně především tím, že velká část diamantů putovala ze Sierra Leone ilegální cestou.

⁸⁴ Smillie; Gberie; Hazleton, 2000: 4–5.

Tabulka č. 3: *Produkce diamantů v Sierra Leone vs. dovoz diamantů do Belgie ze Sierra Leone (v tisících karátů) před aplikací sankcí*

Rok	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Produkce Sierra Leone	78	243	347	158	255	213	270	104	8,5
Dovoz diamantů označených původem ze Sierra Leone do Belgie	331	534	831	344	526	455	566	803	770

Zdroj: Truth and Reconciliation Commission, 2004: 13–14.

Odhady zisku z vývozu, který RUF získávala, se pohybují od 25 milionů do 125 milionů dolarů za rok. Podle firmy De Beers získala RUF v roce 1999 70 milionů dolarů, přičemž oficiální vývoz činil pouze 1,2 milionu dolarů. Problém s odhadováním je způsoben dlouholetým obdobím ilegální těžby a vývozu diamantů v Sierra Leone již od 60. let, která snížila oficiální hodnoty produkce.⁸⁵ Neexistují tak žádné důvěryhodné statistiky, ze kterých by se dalo čerpat. Přesto z uvedených údajů vyplývá, že diamanty představovaly pro RUF důležitý zdroj příjmu, ze kterého mohla financovat své válečné aktivity.

Z tabulky č. 4 lze porovnat hodnoty vývozu diamantů ze Sierra Leone před uvalením sankcí v červenci roku 2000 a po zavedení certifikačního systému původnosti o čtyři měsíce později, který povolil vývoz diamantů opatřených certifikátem. Oficiální vývoz ihned dramaticky vzrostl. Zatímco v roce 1999 byly oficiálně vyvezeny diamanty v hodnotě 1,2 milionu dolarů, v roce 2000 vývoz vzrostl na hodnotu 10 milionů. O rok později se vývoz zdvojnásobil na 26 milionů a v roce 2002 dosáhl 41 milionů. Přesto byly tyto hodnoty stále pod potenciálem země. Kapacity sierraleonských diamantových dolů byly odhadovány mezi 70 miliony a 300 miliony ročně.⁸⁶ Část diamantů byla tedy stále pašována přes sousední státy, ve kterých však žádný certifikační systém neexistoval. Tento problém začal řešit Kimberleýský proces (popsán

⁸⁵ United Nations: *Report of the Panel of Experts appointed pursuant to Security Council resolution 1306 (2000), paragraph 19, in relation to Sierra Leone*. 17–18 (<http://www.un.org/sc/committees/1132/pdf/sclet11951e.pdf>, 15.4.2012).

⁸⁶ International Crisis Group, 2003: 26.

v kapitole 3.1), který byl uveden do praxe v roce 2003. Tabulka č. 4 také ukazuje vývoz diamantů ze Sierra Leone po ukončení sankcí v roce 2003 a jejím vstupu do Kimberleyského procesu. Lze vidět, že po realizaci mezinárodního certifikačního systému docházelo k pozvolnému nárůstu vývozu diamantů ze Sierra Leone.

*Tabulka č. 4: Vývoz diamantů ze Sierra Leone 1992–2005
Údaje v karátech od roku 2004 nejsou dostupné.*

Rok	Hodnota v karátech	Hodnota v milionech dolarů
Před sankcemi a certifikací		
1992	331 800	31
1993	157 997	20
1994	255 108	30
1995	213 775	22
1996	270 452	28
1997	114 439	11
1998	15 818	1,8
1999	9 320	1,2
Po uvalení sankcí a zavedení certifikace		
2000	77 373	10
2001	222 520	26
2002	351 859	41
Po skončení sankcí a realizaci Kimberleyského procesu		
2003	506 723	76
2004	...	126
2005	...	141

Zdroj: Gberie; Levin, 2006: 10;
(http://www.slminerals.org/content/index.php?option=com_content&view=article&id=11&Itemid=15, 24.3.2012).

Vývoz diamantů ze Sierry Leone měl již od 80. let klesavou tendenci. V 80. letech se v Sierra Leone vytěžilo 595 00 karátů, na začátku války v roce 1991 vývoz klesl na 243 000 karátů a před uvalením sankcí v roce 1999

na pouhých 9 320 karátů. Z těchto údajů vyplývá, že velká část diamantů byla za občanské války vyvážena ilegálně a vláda tak přicházela o své zisky. Po uvalení sankcí a zavedení certifikačního systému v roce 2000 stoupl oficiální a sledovatelný vývoz na desetinásobek, tedy z hodnoty 1,2 milionu dolarů na 10 milionů. Po realizaci Kimberleyského systému vývoz vzrostl v roce 2004 na 126 milionů dolarů. Pohyboval se tedy již na odhadované kapacitě Sierra Leone.

Z uvedených údajů lze usoudit, že sankce OSN a následné zavedení certifikačního systému pomohly snížit ilegální obchod s konfliktními diamanty, který v zemi bujel za občanské války. Kimberleyský proces poté ještě omezil ilegální vývoz diamantů i v ostatních zemích. Fakt, že konflikt byl oficiálně ukončen rok a půl po uvalení sankcí na vývoz diamantů, potvrzuje, že sankce s největší pravděpodobností přispěly k rozhodnutí RUF podepsat mírovou dohodu v květnu roku 2001. Nicméně velkou zásluhu na tom měl také zásah jednotek Velké Británie a Guiney v tomto období, který je více vysvětlen v kapitole 5.2.1. Svým dílem také přispěly sankce na vývoz liberijských diamantů z března roku 2001, které omezily možnosti RUF pašovat diamanty ze Sierra Leone do Libérie, a tím snížily její finanční zdroje.

5.1.2 Vývoz diamantů v Libérii

Tato část se zaměří na vývoz diamantů z Libérie. Nejprve je krátce nastíněna situace diamantového průmyslu v Libérii a poté jsou porovnány hodnoty vývozu diamantů z Libérie před uvalením sankcí v roce 2001 a po zrušení sankcí v roce 2007.

Diamanty se začaly v Libérii těžit ve 30. letech dvacátého století, ale zisky z nich byly poměrně malé. Až v 50. letech sem začalo přijíždět mnoho diamantových obchodníků, především kvůli velkým nálezům v sousední Sierra Leone a Guineji. Když došlo v Sierra Leone ke zpřísnění kontrol těžby diamantů, velká část ilegálních obchodníků se přesídlila do hlavního města Libérie Monrovie. Následně v roce 1957 Libérie oficiálně vyvezla přes milion

karátů diamantů, velká část byla nepochybně ilegálně dovezena právě ze Sierra Leone a Guiney.⁸⁷

Obrázek č. 3: Mapa Libérie, v zeleně vyznačené oblasti Lofa se nachází diamantová ložiska

Zdroj: (http://www.allaboutgemstones.com/conflict-diamonds_liberia.html, 24.3.2012)

Vzhledem k tomu, že už od 50. let značná část liberijské produkce vychází z pašovaných diamantů pocházejících ze sousedních států, nejsou odhady skutečné liberijské těžby diamantů jednoduché. Panel expertů pro Sierra Leone například uvádí, že kapacita liberijské produkce na přelomu dvacátého století nepřesahovala 150 000 karátů za rok.⁸⁸

Následující tabulka č. 5 potvrzuje, že ilegální obchod s diamanty pokračoval i za občanské války, kdy narostl do nebývalých rozměrů. Diamanty, které byly podle tabulky dovezeny do Belgie jako liberijské, rozhodně v Libérii vytěženy být nemohly. Přestože Libérie za rok nevytěží více jak 150 000 karátů, uvedený dovoz do Belgie se pohyboval v řádech milionů karátů. Z toho vyplývá, že velká část byla ilegálně dovezena ze sousedních zemí. Truth and Reconciliation Commission z těchto údajů vyvodila, že pašování diamantů mezi Sierrou Leone, Guinejí, Libérii a dalšími zeměmi funguje již

⁸⁷ Smillie; Gberie; Hazleton, 2000: 4–5.

⁸⁸ United Nations: *Report of the Panel of Experts appointed pursuant to Security Council resolution 1306 (2000), paragraph 19, in relation to Sierra Leone.* 24 (<http://www.un.org/sc/committees/1132/pdf/sclet11951e.pdf>, 15.4.2012).

po několik desetiletí, přičemž Libérie se stala hlavním centrem ilegálního obchodu. Dále tvrdí, že musí existovat již dlouhodobá a hustá síť kontaktů mezi jednotlivými obchodníky v těchto zemích, vzhledem k tomu, že v roce 1990, předtím než válka v Sierra Leone vůbec začala, Libérie vyvezla pět milionů karátů. Částku, která mnohonásobně převyšuje její výrobní kapacitu.⁸⁹

Tabulka č. 5: Produkce diamantů v Libérii vs. dovoz diamantů do Belgie z Libérie (v tisících karátů) před aplikací sankcí

Rok	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Produkce Libérie	100	100	150	150	100	150	150	150	150
Dovoz diamantů označených původem z Libérie do Belgie	5 523	658	1 909	5 006	3 268	10 677	12 320	5 803	2 558

Zdroj: Truth and Reconciliation Commission, 2004: 13–14.

Navíc diamanty vytěžené v Sierra Leone jsou převážně čisté a bezbarvé drahokamy, přičemž diamanty z Libérie jsou průmyslové diamanty používané například do nástrojů. Pro odborníky je proto poměrně jednoduché rozlišit tento typ diamantů.⁹⁰ Z toho vyplývá, že pašování diamantů muselo probíhat s vědomím oficiálních úředníků, což bylo potvrzeno i Panelem expertů pro Sierra Leone. Libérie byla díky korupci v diamantovém průmyslu a pevné měně dolar rájem pro ilegální diamantové obchodníky.

Za občanské války pašovaly ze Sierry Leone diamanty především rebelské jednotky RUF, které je v Libérii vyměňovaly za zbraně. Využívaly vysokého ilegálního obchodu s diamanty, který v Libérii existoval a ve kterém se jejich konfliktní diamanty snadno ztratily. Když se k moci dostal Charles Taylor, oficiálně ovládal veškerý obchod s diamanty v Libérii a aktivně se podílel i na zmíněném obchodu se sierraleonskými jednotkami RUF.

⁸⁹ Truth and Reconciliation Commission, 2004: 16.

⁹⁰ Tamtéž, 15.

V roce 1999 byl oficiální vývoz z Libérie pouhých 8 500 karátů. Liberijský ministr pro zemědělství, těžbu a energii přitom odhaduje, že toto číslo představuje zhruba jen 10 až 15 % toho, co zemi skutečně opustí. V roce 2000 vývoz diamantů vzrostl na 22 112 karátů. V květnu 2001 byly na Libérii uvaleny sankce na vývoz všech diamantů, kvůli ilegálnímu obchodu, který se zde odehrával. Dále měly také přerušit spojení mezi RUF a Charlesem Taylorem, které fungovalo již od samotného vzniku RUF. Po uvalení sankcí nebyly ze země oficiálně vyvezeny žádné diamanty a Centrální banka také nezaznamenala žádné transakce. Zavedení embarga, kromě omezení ilegálního převozu diamantů ze Sierra Leone do Libérie paradoxně způsobilo, že některé liberijské diamanty byly naopak pašovány do Sierra Leone, odkud byl již díky zavedení certifikačního systému vývoz možný.⁹¹

Rada bezpečnosti zároveň nařídila Libérii vytvoření transparentního certifikačního systému původnosti diamantů, který se podařilo zřídit, až když byla prezidentkou Ellen Johnson-Sirleaf. K obnovení vývozu diamantů ze země tedy došlo až v roce 2007, tedy šest let po zavedení sankcí. Hodnoty vývozu od tohoto mezníku jsou znázorněny v tabulce č. 6.

Tabulka č. 6: Vývoz diamantů z Libérie po ukončení embarga na diamanty

Rok	2007	2008	2009	2010
Vývoz v karátech	21 700	47 006	27 729	22 762

Zdroj:

(http://www.molme.gov.lr/doc/Liberian%20Diamonds%20Export%20and%20Prospect07_10%20v1.pdf, 24.3.2012).

Hodnoty vývozu diamantů v tabulce č. 6 jsou značně nižší než hodnoty uvedené HRD v tabulce č. 5 během občanské války. Za předpokladu, že hodnoty z tabulky č. 6 jsou relevantní, lze vyvodit, že sankce byly úspěšné a omezily ilegální vývoz ze země na minimum. Dále také vyplývá, že ilegálně vyvezené diamanty představovaly před uvalením sankcí většinu diamantů, které

⁹¹ United Nations: *Report of the Panel of Experts pursuant to Security Council resolution 1343 (2001), paragraph 19, concerning Liberia*. 75–76 (<http://www.un.org/Docs/sc/committees/Liberia2/1015e.pdf>, 15.4.2012).

byly ze země vyvezeny. Lze tedy potvrdit, že pašování diamantů bylo velice rozšířené a probíhalo ve velkém měřítku.

Na základě výše uvedených skutečností lze konstatovat, že sankce částečně přispěly k ukončení konfliktu. Silně omezily zdroj příjmu vlády a oslabily její postavení na úkor bojujících povstaleckých skupin. Dále se přidaly k mezinárodnímu tlaku, který žádal, aby prezident Taylor odstoupil ze své funkce. Postavení Taylora bylo dále podlomeno obviněním z válečných zločinů u Speciálního soudu pro Sierra Leone. Této situace využily povstalecké skupiny, které ovládly téměř celé území Libérie a ke svému přispěly i silné útoky guinejské armády. To vše spolu s rázným rozhodnutím Rady bezpečnosti plně implementovat uvedené sankce pravděpodobně přispělo k rezignaci prezidenta Taylora a ukončení války v roce 2003.

5.1.3 Porovnání vývozu diamantů v Sierra Leone a Libérii

V této části jsou porovnány důsledky sankcí na vývoz diamantů v obou zemích. Jak již bylo výše zmíněno, oba konflikty jsou velice propojené díky své geografické blízkosti a spolupráci jednotlivých aktérů. V obou případech došlo k ukončení konfliktu do zhruba dvou let po uvalení sankcí. Z toho vyplývá, že na řešení konfliktu mohly mít sankce podobný dopad, především také díky tomu, že byly v obou zemích aplikovány ve stejnou dobu. Za porovnání ovšem stojí úspěšné zavedení certifikačního systému původnosti diamantů a vstup do Kimberleyského procesu, ve kterém se Libérie oproti Sierra Leone značně opozdila.

V Sierra Leone se certifikační systém podařilo realizovat již po čtyřech měsících od žádosti Rady bezpečnosti. Podařilo se tak díky technické pomoci vlády Spojených států, Velké Británie a belgické firmy HRD. V Sierra Leone navíc dříve nebyl problém s oficiálním vývozem diamantů, ale s ilegálními či konfliktními diamanty, které se tomuto systému vyhýbaly. Po úspěšném fungování nově zavedeného certifikačního systému, tak byla Sierra Leone přijata do Kimberleyského procesu do tří let od zavedení sankcí OSN.

V Libérii byl efektivní certifikační systém ustanoven až v roce 2007, tedy šest let po žádosti Rady bezpečnosti. Jednou z příčin byl problém s oficiálním vývozem, který v zemi na rozdíl od Sierra Leone plně nefungoval již před občanskou válkou. Korupce, která sahala až do nejvyšších vládních pozic, tak prorostla celým diamantovým trhem.

Další příčinou může být neochota vlády vypořádat se s tímto problémem a kooperovat s Radou bezpečnosti. Sama Rada uvedla, že bylo zaznamenáno časté porušování sankcí a teprve s nástupem nové prezidentky Ellen Johnson-Sirleaf Libérie projevila snahu a navázala lepší spolupráci s Radou.

Ze zkoumaných případů vyplývá, že přestože OSN použije v zemích stejné sankce, výsledek nemusí být vždy stejný. Každá země má jiné podmínky a dispozice a to co v jedné zemi funguje, nemusí náležitě fungovat i v druhé. Zavedení sankcí na diamanty v uvedených zemích ale bezpochyby přispělo k omezení ilegálního obchodu s konfliktními diamanty.

5.2 Výdaje na zbrojení

Následující kapitola porovnává hodnoty výdajů na zbrojení v komparovaných zemích. Tento ukazatel byl zvolen, protože jeho hodnocením lze odvodit bezpečnost v zemi, podle toho jak ji vnímá vláda. Lze z něj vyvodit, zdali se po uvalení sankcí na vývoz diamantů válečný stav zhoršil a vláda se rozhodla zvýšit své vojenské výdaje či naopak. Práce rovněž předpokládá, že zisky z prodeje diamantů představovaly důležitou část příjmu vlády především v případě Libérie. Lze usoudit, že po zastavení exportu diamantů ze země, vláda ztratila část svého příjmu, což se mohlo projevit i na válečných výdajích. V případě Sierra Leone je situace opačná. Jak již bylo zmíněno, velká část diamantů byla vyvážena ze země ilegálně a vláda tedy o zasloužené zisky z diamantů přicházela. Po zavedení certifikačního systému a povolení oficiálního vývozu, prudce vzrostl vývoz diamantů, čímž se zvýšil i příjem vlády z diamantů. Získané prostředky vláda mohla použít na potlačení rebelie v zemi, což by vedlo ke zvýšení válečných výdajů.

Hodnoty výdajů na zbrojení jsou čerpány z databáze Stockholmského mezinárodního institutu pro výzkum míru (SIPRI). Ten definuje výdaje na zbrojení jako všechny náklady způsobené důsledkem vojenských aktivit. Spadají sem například aktivity ozbrojených sil, polovojenských jednotek, civilní ochrany, ministerstva obrany a dalších.⁹² Na tomto místě je vhodné zdůraznit, že hodnoty afrických států nejsou stoprocentně spolehlivé, ať už kvůli nedostatkům dat či snahám vlád skrýt skutečné výdaje. Je nutné zachovat určitou kritičnost při jejich hodnocení. Jsou to ale jediné dostupné údaje.

5.2.1 Výdaje na zbrojení v Sierra Leone

Tato část se zaměří na výdaje na zbrojení vlády Sierra Leone v letech 1990–2005, které jsou znázorněny v tabulce č. 7. Když se podíváme na hodnoty do roku 1997, postupně se zvyšují, tak jak se stupňoval konflikt. Ještě před vypuknutím války v roce 1990 čítaly výdaje na zbrojení 13,7 milionů dolarů, což představovalo 1,4 % HDP. Pohybovaly se tedy pod průměrem afrických států, který v roce 2002 činil 2,3 % světového HDP.⁹³ Nejvýše výdaje na zbrojení narostly v letech 1992–1995, kdy dosáhly až 32,3 milionů dolarů. Jedním z důvodů nárůstu může být pronájem Executive Outcomes a Ghurkas Security Guards, dvou soukromých vojenských firem, k potlačení rebelských skupin.⁹⁴ V roce 1997 poklesly výdaje z 21,7 milionů dolarů předchozího roku na 10,3 milionů dolarů. Tento pokles může být vysvětlen krátkodobým příměřím mezi vládou a RUF a následným přizváním RUF do vlády. Po uvalení sankcí v roce 2000, výdaje na zbrojení prudce vzrostly na 29,8 milionů dolarů, na vrcholných 38,5 milionů dolarů dosáhly v roce 2003, rok po ukončení konfliktu.

⁹² Přesná definice výdajů na zbrojení podle SIPRI dostupná zde SIPRI: *The SIPRI definition of military expenditure* (<http://www.sipri.org/databases/milex/definitions>, 4.3.2012).

⁹³ Gyimah-Brempong, 2002: 1.

⁹⁴ Douglas, 1999: 195–198.

Tabulka č. 7: Výdaje na zbrojení Sierra Leone v letech 1990–2005
V letech 1998–1999 data nejsou dostupná.

Rok	v milionech dolarů	v místní měně (milionů Leone)	procentuální podíl HDP
1990	13,7	1 369	1,4
1991	23,7	4 792	2,1
1992	30,1	10 081	3,0
1993	32,3	13 244	3,0
1994	30,6	15 546	2,9
1995	29,5	18 898	2,9
1996	21,7	17 119	2,0
1997	10,3	9 315	1,1
1998–1999 nejsou data dostupná			
2000	29,8	48 769	3,7
2001	35,5	59 408	2,6
2002	35,3	56 955	2,1
2003	38,5	66 841	2
2004	31,3	62 026	1,6
2005	30,6	68 056	1,6

Zdroj: (<http://milexdata.sipri.org/result.php4>, 3.4.2012).

Částečně lze říci, že se vývojová tendence těchto hodnot podobá vývoji vývozu diamantů, který byl nastíněn v předchozí kapitole. V období před uvalením sankcí byl v obou případech nejvyšší nárůst zaznamenán zhruba v letech 1992–1995. Po uvalení sankcí také došlo u obou hodnot k prudkému nárůstu. Lze potvrdit předchozí předpoklad, že následkem zvýšení hodnot vývozu diamantů, se zvýšil i příjem vlády, která jej využila k válečným výdajům. Zvýšení hodnot výdajů na zbrojení od roku 2000 lze také vysvětlit zvýšenou intenzitou bojů, ke kterým docházelo i po uzavření mírové dohody v Lomé v roce 1999. Sierraleonská vláda se navíc v rámci mírové dohody podílela na programu DDR – demobilizace, demilitarizace a reintegrace, který měl za úkol odzbrojit vojáky RUF a navrátit je do běžného života. Program ovšem nebyl moc úspěšný, a po odchodu jednotek ECOMOG se RUF začala vzpouzet a vyvrcholilo to krizí v květnu roku 2000, kdy zajala několik stovek vojáků

UNAMSIL. S jejich vybavením začala opět dobývat další území Sierry Leone a UNAMSIL ani vláda ji nebyli schopní zastavit. Krizi zažehnala intervence britských jednotek, která pod mandátem OSN, rychle vrátila moc zpět do rukou UNAMSIL. K uzavření příměří také přispěly guinejské útoky na RUF, které reagovaly na nájezdy RUF na jejich území.⁹⁵

Z výše uvedené analýzy lze usoudit, že zavedením sankcí na diamanty a následným nárůstem oficiálního vývozu ze země vzrostl pro vládu výnos z diamantů. Mohla tím pádem více investovat do válečných výdajů, které po roce 2000 náležitě vzrostly. Vysoké hodnoty po uvalení sankcí dále ukazují, že v zemi stále docházelo k častým bojům. Je nutné ale poukázat, že tyto boje neměly dlouhé trvání a byly ukončeny v květnu roku 2001.

5.2.2 Výdaje na zbrojení v Libérii

V této části jsou analyzovány výdaje na zbrojení v Libérii v letech 1990–2005, které ukazuje tabulka č. 8. Vzhledem k tomu, že je dostupná jen malá část dat, není bohužel možné provést analýzu srovnatelnou s předchozí kapitolou. Tabulka ukazuje, že na začátku občanské války v roce 1990 představovaly výdaje na zbrojení 3,7 % HDP. Po čtyřech letech dosáhly výdaje téměř desetinasobku původní hodnoty. Vláda nejspíše vynakládala velké množství výdajů na boje s povstaleckými jednotkami NPFL a INPFL (zmíněné v kapitole 4.2).

Pro období 1995–2002, kdy data nejsou dostupná, jsou možné jen odhady. Domnívám se, že mezi léty 1995–1999 mohly mít výdaje stabilní vývoj. V té době panovalo příměří a zemi vládl Charles Taylor. Protože svou moc udržoval na základě vojenské převahy, stejně jako jeho předchůdci potřeboval prostředky na financování svých vojsk. Navíc čerpal také mnoho zisků z ilegálního obchodu s diamanty s RUF. Po vypuknutí dalších konfliktů v letech 1999–2003 pravděpodobně vojenské výdaje vzrostly. Jak již bylo uvedeno dříve, povstalecké jednotky LURD a MODEL začaly v té době postupně ovládat území Libérie a Taylor se jim musel bránit.

⁹⁵ U.S. State Department (2012): *Background Note: Sierra Leone* (<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/5475.htm>, 19.3.2012).

Bohužel není jisté, zda i dostupná data jsou relevantní. Panel expertů pro Libérii v roce 2003 dokázal, že velká část výdajů na obranu byla kryta z mimorozpočtových zdrojů. Tyto zdroje určitě nepocházely z oficiálního vládního obchodu, a lze usoudit, že pramenily právě z ilegálních obchodů s diamanty, a dalšími vzácnými surovinami. Panel zaznamenal 7,5 milionů dolarů na řadě zahraničních účtů, kterými se vláda snažila svoje mimorozpočtové příjmy a výdaje zakrýt.⁹⁶

Po uvalení sankcí jsou známy hodnoty až z roku 2003, které činily pouhých 0,2 % HDP. Oproti roku 1994 tedy došlo ke snížení podílu HDP. Když ale srovnáme hodnoty v místní měně liberijských dolarů, výdaje se ze 41,3 milionů dolarů v roce 1994 zvýšily na 104 miliony v roce 2003. To lze přičíst růstu HDP a poklesu hodnoty liberijského dolaru v roce 2001.

*Tabulka č. 8: Výdaje na zbrojení Libérie v letech 1990–2005
V letech 1995–2002 nejsou data dostupná*

Rok	v milionech dolarů	v místní měně (milionů liberijských dolarů)	procentuální podíl HDP
1990	...	28,3	3,7
1991	...	21,7	7,2
1992	...	23,6	10,1
1993	...	37,3	19
1994	...	41,3	29,7
V letech 1995–2002 nejsou data dostupná			
2003	1,1	104	0,2
2004	4,2	401	0,7
2005	10,3	321	1,5

Zdroj: (<http://milexdata.sipri.org/result.php4>, 3.4.2012).

Vzhledem k výše uvedeným problémům s nejistotou dat, není možné ze zjištěných hodnot potvrdit, zdali diamanty představovaly důležitý příjem vlády

⁹⁶ United Nations: *Report of the Panel of Experts appointed pursuant to paragraph 4 of Security Council Resolution 1458 (2003), concerning Liberia*. 38 (<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/329/97/IMG/N0332997.pdf?OpenElement>, 15.4.2012).

a zdali se výdaje na zbrojení snížily důsledkem zákazu vývozu diamantů ze země. Jak již bylo výše uvedeno, sankce nejspíše přispěly k dalším omezením, které snížily finanční prostředky liberijské vlády. Mohl to být jeden z důvodů, proč vláda po dvou letech od uvalení sankcí přistoupila na příměří.

5.2.3 Porovnání výdajů na zbrojení v Sierra Leone a Libérii

V této části jsou porovnány hodnoty výdajů na zbrojení ve zkoumaných zemích. V Sierra Leone sankce na vývoz diamantů vedly k jasnému zvýšení výdajů na zbrojení ze strany vlády. Jedním důvodem byl vyšší příjem vlády z diamantů, dalším důvodem vysoká intenzita bojů a financování programu DDR. V Libérii bohužel nebylo možné dojít k jasným závěrům vzhledem k nedostatkům a problematice dat. Lze ovšem porovnat hodnoty výdajů v obou zemích po uvalení sankcí mezi sebou. V Sierra Leone činily tyto hodnoty přibližně 20 až 30 milionů dolarů. Zajímavé je, že v Libérii byly tyto hodnoty nespočetně menší, dosahovaly od 1 do 10 milionů dolarů. V obou zemích v tomto období stále docházelo k rozhodujícím bojům, ale Libérie očividně neměla dostatek prostředků ve srovnání se Sierra Leone. Z toho vyplývá, že vláda byla pravděpodobně oslabená důsledkem všech sankcí, které na ni OSN uvalila, a nezískávala žádné zisky z diamantů, kterých do roku 2000 vyvezla ročně až 2 miliony karátů. Tímto se potvrzuje teze, uvedená na začátku kapitoly 5.2, podle které představovaly diamanty důležitý příjem vlády v obou státech.

5.3 Počet obětí

Tato kapitola se zaměří na ukazatel počtu obětí, které padly v bojích v komparovaných konfliktech. Z vývojové tendence tohoto ukazatele lze usoudit, v jaké fázi se konflikt nachází a jestli lze situaci vyřešit mírovými prostředky. Pokud dojde k snížení počtu obětí padlých v bojích, konflikt se může dostat do mrtvého bodu. Když se bude počet obětí dále snižovat, konflikt přechází do deeskalace a může být vyřešen a ukončen například mírovou smlouvou. Pokud se počet obětí snížil po uvalení sankcí, podpoří to tezi této práce o tom, že sankce přispěly k ukončení konfliktů ve zkoumaných zemích.

Snížení počtu obětí mohlo být také následkem toho, že je ve státě méně zbraní nebo že má stát více prostředků z diamantů konflikt kontrolovat.

Hodnoty jsou čerpány z Uppsala Conflict Data Program, který zaznamenává ozbrojené konflikty již od 70. let. Tento program považuje za ozbrojené konflikty jen ty, ve kterých stoupne počet obětí na minimálně 25 osob za rok. Oběti padlé v bojích (battle-related deaths) tento program definuje jako vojenské a civilní oběti zesnulé důsledkem tradičních bojů na bojištích, guerillových útoku, bombardování a dalších.⁹⁷ Uppsala Conflict Data Program byl pro tyto účely zvolen, protože zahrnuje i vnitrostátní konflikty a do počtu padlých započítává i civilní oběti. Práce však využije jen hodnoty z vnitrostátních bojů, tedy bojů mezi vládou a povstaleckými skupinami.⁹⁸ Na tomto místě je vhodné zdůraznit, že počet obětí padlých v bojích představuje zhruba jen 10 % celkového počtu mrtvých v ozbrojených konfliktech, kteří zemřou na jiné následky, především z důsledku chorob a podvýživy.⁹⁹

5.3.1 Počet obětí v Sierra Leone

V této části jsou analyzovány hodnoty počtu obětí padlých v bojích v Sierra Leone v období 1991–2000. Pro hlubší pochopení jsou nejprve nastíněny válčící strany konfliktu a struktura bojů. V občanské válce proti sobě bojovaly rebelské jednotky RUF a vláda. Obě strany zároveň během konfliktu vykonávaly jednostranné násilí vůči civilnímu obyvatelstvu.¹⁰⁰

Během konfliktu došlo k řadě přímých bitev, ale RUF se zaměřovala spíše na loupení a plundrování v civilních oblastech. Její plundrování se vyznačovalo velkou brutalitou, při které rebelové často amputovali končetiny, vraždili, znásilňovali a nutili místní obyvatelstvo a zejména děti k těžbě

⁹⁷ Uppsala Conflict Data Program: *Definitions* (http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/#Date_of_termination_of_armed_force, 3.4.2012).

⁹⁸ Uppsala Conflict Data Program rozlišuje násilí vnitrostátní (použito v práci), nestátní a jednostranné.

⁹⁹ Lacina; Gleditsch, 2004: 159.

¹⁰⁰ Uppsala Conflict Data Program: *Sierra Leone, Patterns of violence and atrocities against civilians*. (http://www.ucdp.uu.se/gpdatabase/gpcountry.php?id=136®ionSelect=2-Southern_Africa#, 3.4.2012).

diamantů. Jejich kruté chování vůči civilnímu obyvatelstvu je vysvětlováno různě. Jedním důvodem může být pomsta lidem, kteří volili ve volbách v roce 1996, ve kterých zvítězil Ahmad Kabbah. Měli totiž stále na prstech nesmazatelný inkoust, podle kterého byli snadno identifikovatelní. Co se týče častých amputací rukou, jednalo se o nový jev, a etnika v Sierra Leone nikdy nepoužívala tuto taktiku jako tradici při bojích, jako tomu bylo například u Rwandské genocidy.

Nicméně ozbrojené síly vlády Sierra Leone také útočily na civilní obyvatelstvo. Důsledkem nedostatku disciplíny a malého platu napadaly vesnice a podílely se i na ilegálním obchodu s diamanty pro vlastní zisky. Ze začátku se boje odehrávaly hlavně v oblastech s diamantovými nalezišti ve východní a jižní části státu. Později se rozšířily do celé země, včetně hlavního města Freetownu.

Tabulka č. 9 znázorňuje počet obětí padlých během bojů v občanské válce v letech 1991–2000. Tyto hodnoty odpovídají průběhu konfliktu a jeho jednotlivým fázím. Nejméně padlých bylo v roce 1996, kdy se dostal k moci Ahmad Kabbah, a v zemi bylo na krátkou dobu uzavřeno příměří. Lze konstatovat, že vláda měla zároveň dostatek prostředků k zajištění stability v zemi. Nejvíce obětí padlo v letech 1998 a 1999 a to 3 414 dohromady. Rebelské jednotky tehdy ovládly hlavní město a došlo k největší operaci války – No Living Thing. V následujícím roce počet padlých výrazně klesl na 154. Jak již bylo výše uvedeno, po porážce RUF jak britskými, tak guinejskými ozbrojenými silami, podepsala RUF v listopadu 2000 příměří, které porušila květnovým zajištěním vojáků mise UNAMSIL. Odhady celkového počtu obětí padlých důsledkem války se pohybují od 20 000 do 50 000.¹⁰¹

¹⁰¹ Project Ploughshares: *Sierra Leone* (<http://www.ploughshares.ca/content/sierra-leone-1991-2002>, 3.4.2012).

Tabulka č. 9: Počet obětí padlých v Sierra Leone v letech 1991–2000

Rok	Počet obětí
1991	397
1992	179
1993	326
1994	523
1995	789
1996	78
1997	320
1998	1864
1999	1550
2000	154

Zdroj: (http://www.ucdp.uu.se/gpdata/gpcountry.php?id=136®ionSelect=2-Southern_Africa#, 3.4.2012).

Analýza hodnot počtu obětí v občanské válce v Sierra Leone ukazuje na možný pozitivní přínos sankcí. Po uvalení sankcí v červenci roku 2000 byl počet obětí velice nízký ve srovnání s rokem předchozím. Konflikt se nacházel ve fázi deeskalace. V roce 2001 již byl podle Uppsala Conflict Data Program počet padlých pod 25 a značil konec ozbrojeného konfliktu.

5.3.2 Počet obětí v Libérii

Tato část se věnuje hodnotám počtu obětí padlých v občanské válce v Libérii v letech 1989–2003. Stejně jako u předchozí podkapitoly jsou nejprve krátce představeny bojující strany. Konflikt v Libérii bývá rozdělován na dvě části. V prvním období v letech 1989–1996 bojovala vláda Libérie s povstaleckými jednotkami NPFL a INPFL. Toto období bylo zakončeno zvolením vůdce NPFL Charlese Taylora prezidentem. V druhém období, které se odehrálo v letech 1999–2003, bojoval prezident Taylor s rebelskými jednotkami LURD a MODEL. Druhá fáze byla ve skrze pokračování té první, jen s jinými válčícími skupinami.

Následuje tabulka č. 10, která zobrazuje počet obětí padlých v letech 1989–2003 v Libérii. V období před uvalením sankcí padl nejvyšší počet obětí v roce 1990, kdy docházelo k hlavním bojům mezi vládou a rebelskými jednotkami NPFL a INPFL. V letech 1991–1999 byly počty obětí sčítány jiným způsobem, než je použito v práci. Z tohoto důvodu nejsou v tabulce číslo deset uvedené roky 1991–1999 zohledněny.

Po uvalení sankcí na vývoz diamantů v roce 2001 se počet obětí opět stupňoval. V té době vypukly boje mezi nově vzniklými povstaleckými jednotkami LURD a MODEL a Taylorovou vládou. Nejvyšší hodnoty počtu obětí bylo dosaženo v roce 2003, kdy rebelové obléhali hlavní město Monrovií. Následně ale došlo k jednání, Taylor rezignoval na svou funkci a konflikt byl ukončen. V roce 2004 již klesl počet obětí pod 25, a tak jej Uppsala Conflict Data Program nezahrnuje do svých záznamů. Odhady celkového počtu obětí padlých v bojích představují 23 500.¹⁰²

Tabulka č. 10: Počet obětí padlých v Libérii v letech 1989–2003

Rok	Počet obětí
1989	40
1990	1330
Roky 1991–1999 nejsou zahrnuty.	
2000	61
2001	77
2002	662
2003	1627

Zdroj: (<http://www.ucdp.uu.se/gpdata/gpcountry.php?id=94&value=4#>, 3.4.2012).

Komparace uvedených dat ukazuje, že v období krátce před uvalením sankcí na vývoz diamantů na Libérii, byl počet obětí padlých v bojích pod hranicí 25. Lze usoudit, že se konflikt nacházel na mrtvém bodě. Po zavedení sankcí se počet obětí postupně zvyšoval. Rebelské jednotky totiž využily

¹⁰² Lacina; Gleditsch, 2004: 159.

slabosti vlády Libérie a začaly proti ní útočit. Z vysokého počtu obětí lze usoudit, že se zvýšila intenzita bojů a konflikt opět eskaloval. Tyto boje ovšem vyústily v ukončení občanské války. Po sankcích tedy došlo k nárůstu počtu obětí, ale do dvou let počet opět klesl pod hranici 25.

5.3.3 Porovnání počtu obětí v Sierra Leone a Libérii

V této části jsou porovnány hodnoty počtu obětí v obou zemích. Obě války trvaly více jak jedno desetiletí. Válka v Sierra Leone byla dlouhá 12 let a válka v Libérii 14 let. Celkový počet obětí padlých v bojích se v obou případech pohybuje přes 20 000 mrtvých. Před uvalením sankcí zaznamenal Uppsala Conflict Data Program více obětí v případě Sierra Leone. Konflikt zde ke konci 90. let krátce eskaloval a v době zavedení sankcí již docházelo k deeskalaci. V případě Libérie byly naopak sankce uvaleny v době, kdy se konflikt nacházel na mrtvém bodě a počet obětí byl nízký. Když porovnáme počet padlých v době po uvalení sankcí, najdeme výrazně menší počet v Sierra Leone. Zde padlo po zavedení sankcí už jen 154 mrtvých. Naopak v Libérii padlo v bojích po uvalení sankcí ještě 2 366 obětí. Přitom ukončení konfliktu následovalo po uvalení sankcí v obou zemích za zhruba stejnou dobu. V Sierra Leone byla mírová dohoda uzavřena po jeden a půl roku a v Libérii po dvou letech. Z výše uvedeného vyplývá, že se v zemích počet obětí po uvalení sankcí lišil kvůli různým podmínkám, v jakých se konflikt zrovna nacházel.

5.4 Intenzita konfliktu

Následující kapitola se zabývá vývojem intenzity konfliktu v komparovaných státech v letech 1996 až 2005. Z tohoto ukazatele lze vyvodit, jak se konflikt vyvíjel od svého vypuknutí po ukončení bojů. Rovněž je to vhodný ukazatel pro porovnání situace v zemi před aplikací sankcí a po ní. Propojuje se s předchozím ukazatelem o počtu obětí a umožňuje situaci v zemi lépe monitorovat a zhodnotit.

Data jsou použita z publikace Konfliktbarometer, kterou od roku 1992 každý rok vydává Heidelberský institut a jež poskytuje analýzu a vývoj konfliktů z celého světa. Konfliktbarometer rozlišuje násilné a nenásilné konflikty, přičemž násilné konflikty se většinou vyvinou z nenásilných. Podle stupně fyzického násilí používá Heidelberský institut čtyři druhy intenzity:

- Intenzita 1: latentní konflikt – střety zájmů stran, požadavky na národní hodnoty jsou druhou stranou odmítnuty
- Intenzita 2: krize – růst napětí, požadavky jsou spojené s hrozbou násilí
- Intenzita 3: vážná krize – vysoké napětí mezi stranami, sporadické použití násilí, krátkodobé násilné střety
- Intenzita 4: válka – systematické použití násilí po delší dobu

Intenzity 1 a 2 jsou převážně nenásilného charakteru, konflikty intenzity 3 a 4 jsou vedeny násilně. Jako kritéria pro určení úrovně násilí používá Konfliktbarometer prostředky pro užití násilí, jako jsou zbraně a armáda a důsledky užití násilí, tedy počet padlých, uprchlíků a další. V roce 2003 Konfliktbarometer rozšířil počet fází intenzity konfliktu za čtyř na pět. Po latentní krizi byla přidána manifestace konfliktu jako intenzita 2, ve které strany používají hrozby násilím. Intenzita 3 (krize) byla upravena na ojedinělé případy násilí, jako jsou teroristické útoky či nepokoje. Tato změna je brána v potaz, protože jsou použity hodnoty i po roce 2003.

5.4.1 Intenzita konfliktu v Sierra Leone

Tato část se zaměřuje na vývoj intenzity konfliktu v Sierra Leone v letech 1996–2005, kterou znázorňuje tabulka č. 11. Intenzita je zkoumána až od roku 1996, protože dřívější data nejsou dostupná. V roce 1996 se k moci dostal Ahmad Kabbah a na krátko nastalo příměří, které však bylo brzy porušeno dalšími boji. Je zajímavé, že přestože v tomto roce zemřelo nejméně lidí, má intenzitu 3 – vážná krize. Právě díky sporadickým bojům, ke kterým v roce 1996 došlo. Od roku 1997 se intenzita konfliktu stupňuje až k válce. Docházelo tehdy k pravidelným bojům mezi RUF, AFRC a ECOWAS. Nejvyšší intenzitě konfliktu odpovídají i počty obětí, které v této době dosáhly vysokých hodnot (viz

podkapitola 5.3.1). V roce 2000 se konflikt stále nacházel ve fázi války, přestože v tomto roce padlo na bojišti jen 154 obětí. Po uzavření dohody v Lomé a uvalení sankcí došlo k ještě poslednímu tažení RUF na Freetown a následným bojům s britskými a guinejskými jednotkami. Od roku 2000 intenzita konfliktu postupně klesala vzhledem k snižování intenzity bojů a uzavření mírových dohod.

V roce 2001 se intenzita snížila na vážnou krizi a po oficiálním ukončení konfliktu v lednu 2002, Konfliktbarometer označil situaci v zemi jako krizi. Stále tedy ještě docházelo k menším násilným potyčkám. Nově vzniklá politická strana RUF se totiž snažila dostat do voleb svého kandidáta Fodaye Sankoha, ale vzhledem k tomu, že byl soudně stíhán, nebylo to možné. V roce 2003 se země přesunula do fáze manifestace konfliktu. Je vhodné zmínit, že se Sierra Leone nacházela ve fázi manifestace konfliktu, až do roku 2009, kdy přešla do fáze latentního konfliktu.

*Tabulka č. 11: Vývoj intenzity konfliktu v Sierra Leone v letech 1996–2005
Data v letech 1990–1995 nejsou dostupná.*

Rok	Úroveň intenzity
1996	3 – vážná krize
1997	2 - krize
1998	3 – vážná krize
1999	4 - válka
2000	4 - válka
2001	3 – vážná krize
2002	2 – krize
2003	2 – manifestace konfliktu
2004	2 – manifestace konfliktu
2005	2 – manifestace konfliktu

Zdroj: Konfliktbarometer 1996–2004 (<http://hiik.de/de/konfliktbarometer/index.html>, 4.4.2012).

Z uvedené komparace dat lze vyvodit, že sankce na vývoz diamantů mohly být jedním z faktorů, které přispěly ke snížení intenzity konfliktu.

Před uvalením sankcí se intenzita v zemi stupňovala, až dosáhla fáze války v roce 2000. V tomto roce byly také na Sierra Leone uvaleny zmíněné sankce. Poté se intenzita konfliktu postupně snižovala až na intenzitu 2 v roce 2002. Dlouho se poté ještě nacházela v této fázi manifestace konfliktu a do fáze latentního konfliktu přešla v roce 2009.

5.4.2 Intenzita konfliktu v Libérii

V této části je komparován vývoj intenzity konfliktu v Libérii v letech 1996–2005. Stejně jako v předchozí podkapitole jsou data dostupná až od roku 1996. Fáze intenzity v letech 1996–2005 jsou zobrazeny v tabulce č. 12. V roce 1996 se konflikt nacházel ve fázi vážné krize, protože docházelo k bojům mezi rebelskými jednotkami, které byly ukončeny mírovou smlouvou v srpnu téhož roku. V letech 1997 a 1998 se Libérie nacházela ve fázi krize, zemi tehdy vládl Charles Taylor a docházelo k občasným potyčkám s jeho odpůrci.

Konflikt se opět přesunul do fáze vážné krize v roce 1999, kdy v zemi útočily rebelské jednotky LURD. Následující rok se země ocitla ve fázi války, protože docházelo k pravidelným bojům mezi liberijskou vládou a povstaleckými jednotkami. Válka pokračovala až do roku 2003, během níž rebelské jednotky ovládly téměř 80 % území a Taylor vyhlásil stav nouze. V červnu roku 2003 bylo mezi bojujícími stranami vyhlášeno příměří a v srpnu Taylor rezignoval. Boje však pokračovaly, dokud Taylorův následník Moses Blah nepředal moc v říjnu téhož roku Gyude Bryantovi. I potom však nepřestávaly bitky mezi rebely a stoupenci Taylora, které trvaly i v roce 2004, kdy se snížila intenzita konfliktu z války na vážnou krizi. V roce 2005 se intenzita snížila na manifestaci konfliktu a nedocházelo k dalším střetům konfliktních stran. Situace v zemi zůstala klidná i následující rok, kdy byl Taylor předvolán před Speciální soud Sierra Leone.

Tabulka č. 12: Vývoj intenzity konfliktu v Libérii v letech 1996–2005
Data v letech 1989–1995 nejsou dostupná.

Rok	Úroveň intenzity
1996	3 – vážná krize
1997	2 – krize
1998	2 – krize
1999	3 – vážná krize
2000	4 – válka
2001	4 – válka
2002	4 – válka
2003	4 – válka
2004	3 – vážná krize
2005	2 – manifestace konfliktu

Zdroj: (Konfliktbarometer 1996–2004 (<http://hiik.de/de/konfliktbarometer/index.html>, 4.4.2012).

Analýza vývoje intenzity konfliktu v Libérii ukazuje, že před uvalením sankcí na vývoz diamantů, se země nacházela ve fázi krize. Ta se postupně stupňovala, až dosáhla nevyšší intenzity konfliktu v době zavedení sankcí. Poté byla v zemi ještě tři roky stejně vysoká intenzita, která se snížila až v roce 2004. Konflikt se pak přesunul do nenásilné fáze až v roce 2005. Lze shrnout, že po uvalení sankcí se intenzita konfliktu hned nesnížila, ale došlo k tomu až po dvou letech. I po oficiálním ukončení konfliktu se země nacházela ve vážné krizi a klesla na nenásilnou fázi až po čtyřech letech od aplikace sankcí.

5.4.3 Porovnání intenzity konfliktu v Sierra Leone a Libérii

Tato část porovnává vývoj intenzity konfliktů v komparovaných zemích. Oba státy se v době před uvalením sankcí nacházely ve fázi krize či vážné krize, které se časem vystupňovaly ve válku. V Sierra Leone to bylo už v roce 1999, v Libérii až o rok později. V obou případech tedy rok před aplikací sankcí. Vývoj intenzity se však po uvalení sankcí lišil. V Sierra Leone již od následujícího roku intenzita klesala a dosáhla klidné fáze již po třech letech

od sankcí. V Libérii se po uvalení sankcí intenzita pohybovala na nejvyšší úrovni po dobu dvou let a až poté se začala snižovat. Na klidnou úroveň intenzita konfliktu tedy klesla až po čtyřech letech od uvalení sankcí. Lze shrnout, že se v Libérii intenzita konfliktu snižovala po aplikaci sankcí pomaleji než v Sierra Leone.

Závěr

Cílem práce *Uplatňování sankcí v systému kolektivní bezpečnosti OSN* bylo zhodnotit vliv sankcí OSN na vývoz diamantů na ukončení ozbrojených konfliktů v Sierra Leone a Libérii. Pro splnění cíle jsem vypracovala komparaci čtyř kvantitativních ukazatelů, které byly porovnávány v období jak před, tak po aplikaci sankcí v obou sledovaných státech. Pro komparaci jsem si konkrétně zvolila tyto ukazatele:

- vývoz diamantů
- výdaje na zbrojení
- počet obětí
- intenzita konfliktu

Pomocí analýzy vybraných ukazatelů, jsem mohla posoudit, jak se konflikt vyvíjel v obou zemích po uvalení sankcí a zhodnotit tak jejich možný přínos pro ukončení konfliktů. Pro splnění cíle byly zvoleny tři teze:

- Sankce na diamanty přispěly k řešení konfliktů v Sierra Leone a Libérii, ale nepředstavovaly jedinou příčinu ukončení těchto konfliktů.
- Sankce na diamanty zvýšily vývoz legálních diamantů ze Sierra Leone.
- Sankce na diamanty snížily vývoz legálních diamantů z Libérie.

Pomocí komparace se podařilo vyhodnotit první tezi, podle které sankce na diamanty přispěly k řešení konfliktů v Sierra Leone a Libérii, ale nepředstavovaly jedinou příčinu ukončení těchto konfliktů, za částečně pravdivou. Je vhodné zdůraznit, že v případě hodnocení konfliktů není vždy možné dojít k jasným a objektivním závěrům a je třeba zohlednit mnoho faktorů. Určité úsudky ovšem lze z dané analýzy vyvodit.

V případě Sierry Leone komparace ukázala poměrně pozitivní vývoj konfliktu po uvalení sankcí na vývoz diamantů v roce 2000. Počet obětí i intenzita konfliktu měli od uvalení sankcí klesavou tendenci a konflikt byl oficiálně ukončen po dvou letech. Co se týče počtu vyvezených diamantů, ten

se po zavedení sankcí dramaticky zvýšil. Před aplikací sankcí bylo ze země vyvezeno 1,2 milionu dolarů a po jejich aplikaci vývoz vzrostl na 10 milionů dolarů. Potvrdila se tím druhá teze této práce, podle které sankce na diamanty zvýšily vývoz legálních diamantů ze Sierra Leone. Nárůst hodnot výdajů na zbrojení po uvalení sankcí je možné přikládat vyššímu příjmu vlády z vývozu diamantů, ale také nárůstu bojů a účasti vlády na poválečné rekonstrukci země. Lze usoudit, že dané sankce a zavedení certifikačního systému pomohly při omezení ilegálního vývozu konfliktních diamantů, které financovaly především rebelské skupiny.

Komparace hodnot Sierry Leone jasně ukazuje, že sankce měly patřičný vliv na snížení vývozu konfliktních diamantů. Zvýšení počtu diamantů vyvezených ze Sierra Leone po uvalení sankcí a přičlenění Sierry do Kimberleyského procesu to jen potvrzuje. Postupný vývoj konfliktu navíc naznačil, že konfliktní diamanty hrály důležitou roli v občanské válce, kterou pomáhaly uměle prodlužovat. I přes mírové dohody, ve kterých byly rebelským jednotkám RUF nabídnuty více jak přátelské podmínky, například byly začleněny do vlády, došlo vždy k jejich porušení a opětovnému obnovení bojů ze strany RUF. Ukázalo se, že zájem rebelských uskupení již nebyl válku vyhrát, ale natahovat ji tak, aby získali co nejvíce zisků z diamantů.

Sankcím lze přisoudit určitý podíl na ukončení občanské války v Sierra Leone díky vlivu, který měly na omezení ilegálního obchodu s konfliktními diamanty. Není je však možné považovat za hlavní příčinu. V konfliktu sehrály důležitou roli další faktory, jako byla například mise UNAMSIL, nejpočetnější operace OSN, které v té době probíhaly či britské jednotky.

V případě Libérie se po zavedení sankcí na vývoz diamantů v roce 2001 odehrály ještě další intenzivní boje, než došlo k ukončení konfliktu. Počet obětí po roce 2001 výrazně stoupl a intenzita konfliktu se ještě dva roky pohybovala na nejvyšší úrovni – úrovni války. Občanská válka v Libérii však byla ukončena po dvou letech od uvalení sankcí, tedy zhruba za stejnou dobu jako v Sierra Leone. Hodnoty vývozu diamantů se značně snížily, čímž se potvrdila poslední teze této práce, podle které sankce na diamanty snížily vývoz legálních diamantů z Libérie. To znamená, že i zde sankce pomohly v omezení ilegálního

obchodu s diamanty, ve kterém byla Libérie hlavním centrem pro pašování ilegálních diamantů ze svých sousedních zemí. Ukazatel výdajů na zbrojení byl v porovnání s hodnotami Sierra Leone nižší, a tak je možné domnívat se, že snížením zisku z diamantů, se snížily i prostředky vlády na vedení bojů.

Z komparace liberijských ukazatelů lze vyvodit podobné důsledky jako u Sierry Leone. Sankce měly pozitivní dopad na omezení ilegálního obchodu s konfliktními diamanty. Vzhledem k tomu, že bylo potvrzeno přímé propojení a obchodování sierraleonských rebelů RUF a liberijského prezidenta Charlese Taylora, lze usoudit, že omezením přílivu diamantů ze Sierry Leone do Libérie, se snížil i příjem vlády z těchto obchodů. Domnívám se, že sankce na vývoz diamantů tak částečně přispěly i k ukončení konfliktu v Libérii.

Obecně považuji sankce na vývoz diamantů za vhodně zvolený prostředek co se týče řešení konfliktů v Sierra Leone a Libérii. Je nutné ovšem podotknout, že byly aplikovány poměrně pozdě – po téměř deseti letech vedení obou válek. Zde hodnotím přístup OSN kriticky a domnívám se, že měly být sankce zavedeny už dříve. Rebelové by neměli tolik času na vytvoření a zdokonalování překupního systému.

Podle mého názoru, představují sankce OSN příhodný nástroj při řešení konfliktů, na který ovšem nelze stoprocentně spoléhat. Domnívám se, že by měl představovat jen určitý doplněk k ostatním akcím, které OSN podniká, jako například mírové mise. Důležitý důraz by měl být kladen na monitorování sankcí, které zprostředkovávají hlavně Panely expertů, jejichž činnost hodnotím velice kladně. Sankcionovaný stát tak vidí, že je jeho chování, co se týče sankcí kontrolováno. Přestože to není v daných státech vždy zcela jednoduché, měla by být OSN ve své činnosti kontroly důsledná.

OSN by zároveň měla vždy brát v potaz individuální situaci každého státu a přizpůsobovat tomu i sankce. Nemá smysl uvalovat sankce, pokud je státy nebudou schopné dodržovat. Jak komparace ukázala, shodné sankce na vývoz diamantů sice v obou státech přispěly k omezení ilegálního obchodu s diamanty, ale v Libérii tomu tak bylo s několikaletým zpožděním, což bylo způsobeno postojem vlády a odlišným stavem diamantového průmyslu v zemi.

Dále považuji za vhodné prostřednictvím OSN pomoci státům při implementaci sankcí, pokud na to nemají dostatek prostředků. Například poskytnout tým odborníků, který pomůže s administrací a zavedením daných požadavků do praxe, čímž bude zároveň nepřímo vykonávat dohled nad jejich plněním.

Na závěr bych ráda poukázala na paradoxní vývoj ve zkoumaných západoafrických státech. Obě země se mohou pyšnit vysokým nerostným bohatstvím. Na území Sierry Leone se těží jedny z nekvalitnějších diamantů na světě a Libérie vlastní velké zásoby dřeva a kaučukovníků. Obě země se navíc nachází v oblasti poměrně úrodné půdy. Přesto žije velká část obyvatelstva těchto států díky dlouholetým válkám na hranici chudoby. Ve stabilních státech by tyto podmínky vedly k prosperitě a ekonomickému růstu. Avšak v komparovaných západoafrických státech, které jsou charakteristické vysokou korupcí a netransparentností, způsobuje minerální bohatství spíše bídu a konflikty. Někteří autoři dokonce mluví o takzvané surovinové kletbě.¹⁰³ Prostřednictvím sankcí vidím cestu jak tuto situaci změnit k lepšímu a dokonce zvýšit životní úroveň obyvatelstva Sierry Leone a Libérie.

Jak práce ukázala, sankce OSN dosahují dílčích úspěchů při řešení ozbrojených konfliktů. Z těchto důvodů se domnívám, že by měly být sankce s výše zmíněnými úpravami používány i nadále. Avšak funkce OSN zde zdaleka nekončí. Jedním z dalších kroků OSN by měla být pomoc vládám západoafrických států ve správném hospodaření s jejich nerostnými zdroji.

¹⁰³ Le Billon, 2008: 350.

Seznam použité literatury a pramenů

ADEBAJO, A. (2002): *Liberia's Civil War: Nigeria, ECOMOG, and Regional Security in West Africa*. Lynne Rienner Publisher: Boulder.

ADEYEMO, T. (2009): *Africa's Enigma and Leadership Solutions*. WorldAlive Publishers: Nairobi.

BANNON, I; COLLIER, P. (2003): Natural Resources and Conflict: What We Can Do. In: Bannon, I; Collier, P. (eds.). *Natural Resources and Violent Conflict*. The World Bank: Washington, DC, 1–16.

BOUCHER, A.; HOLT, V. (2009): *Targeting Spoiler: The Role of United Nations Panels of Experts*. Stimson Centre: Washington, DC.

CAMPINO, A. (2001): Conflict Diamonds: Sanctions and the War. *United Nations Department of Public Information* (<http://www.un.org/peace/africa/Diamond.html>, 18.3.2012).

ČEPELKA, Č.; ŠTRUMA, P. (2008): *Mezinárodní právo veřejné*. C. H. Beck: Praha.

ČERNOCH, F. (2006): Krvavé diamanty: surovinové pozadí konfliktu v Sieře Leone. *Mezinárodní politika*. 4/2006, 30–33.

Diamonds and Human Security (2008): *Diamonds and Human Security Annual Review 2008*. Partnership Africa Canada: Ottawa.

DOUGLAS, I. (1999): Fighting for diamonds – Private military companies in Sierra Leone. In: Cilliers, J.; Mason, P. (eds.). *Peace, profit or plunder? The privatisation of security in war-torn African societies*. Institute for Security Studies: Pretoria, 175–200.

DRAMAN, R.; CARMENT, D. (2001): *Managing Chaos in the West African Sub – Region: Assessing the Role of ECOMOG in Liberia*. The Norman Paterson School of International Affairs / Carleton University: Ottawa.

- FARRALL, J. (2007): *United Nations sanctions and the rule of law*. Cambridge University Press: Cambridge.
- GBERIE, L. (2002): *War and Peace in Sierra Leone: Diamonds, Corruption and the Lebanese Connection*. Partnership Africa Canada: Ottawa.
- GBERIE, L.; LEVIN, E. (2006): *The Dynamics of Diamond Marketing and Pricing in Sierra Leone*. Partnership Africa Canada: Ottawa.
- GEDLU, M. (1998): *Subsaharská Afrika. Ústav mezinárodních vztahů: Praha*.
- GROS, J. (1996): Towards a taxonomy of failed states in the New World Order: decaying Somalia, Liberia, Rwanda and Haiti. *Third World Quarterly*. 3/1996, 455–471.
- GYIMAH-BREMPPONG, K. (2002): *Researching Military Expenditures in Africa: Findings and Lessons for Researchers*. (http://www.sipri.org/research/armaments/milex/publications/other_publ/kwabena, 4.4.2012).
- HIRSCH, J. (2000): *Sierra Leone: Diamonds and the Struggle for Democracy*. Lynne Rienner Pub: Boulder.
- International Crisis Group (2003): *Sierra Leone: The State of Security and Governance*. ICG: Freetown/Brussels.
- KOSKOFF, D (1981): *The Diamond World*. Harper Collins: New York.
- LACINA, B.; GLEDITSCH, N. (2004): Monitoring Trends in Global Combat: A New Dataset of Battle Deaths. *European Journal of Population* 21, 145–166.
- LE BILLON, P. (2008): Diamond Wars? Conflict Diamonds and Geographies of Resource Wars. *Annals of the Association of American Geographers*. 2/2008, 345–372.
- LINHART, J. a kol (2004): *Slovník cizích slov*. Dialog: Litvínov.

- LOPEZ, G. A; CORTRIGHT, D.; WAGLER, J. (2000): *The Sanctions Decade: Assessing the UN Experience of the 1990s*. International Studies Association. 41st Annual Convention. Los Angeles. 14–18 March 2000.
- LOPEZ, G. A; CORTRIGHT, D.; with GERBER, L. (2002): *Sanctions and the Search for Security: challenges to UN action*. Lynne Rienner Publishers: Boulder, CO.
- NĚMEC, J. (2009): Sierra Leone. *Afrika online.cz* (<http://www.afrikaonline.cz/view.php?cislocclanku=2009052801>, 19.3.2012).
- ONDŘEJ, J. (2003): Sankční (donucovací) opatření s použitím síly v mezinárodní politice. *Mezinárodní politika*. 6/2003, 4–7.
- OSN: *Charta OSN* (<http://www.osn.cz/system-osn/o-osn/?i=172>, 19.2.2012).
- OSN (2005): *Fakta a čísla OSN*. Informační centrum OSN: Praha.
- LOUDRAAT, Ch. (2007): Economic Sanctions and International Peace and Security. In: Crocker, A.; Hampson, O.; Aall, P. (eds.). *Leashing The Dogs of War: Conflict Management in a Divided World*. United States Institute of Peace Press: Washington, DC, 335–351.
- ROTBURG, R. (2003): *When States Fail*. Princeton University Press: Princeton.
- SMILLIE, I; GBERIE, L.; HAZLETON, R. (2000): *The Heart of the Matter: Sierra Leone, Diamonds and Human Security*. Partnership Africa Canada: Ottawa.
- Swiss Federal Office for Foreign Economic Affairs: Draft Model or Framework Law. In: *Final Report of the 2nd Interlaken Seminar on Targeting United Nations Financial Sanctions*, 29–31 March 1999, 63–64.
- ŠEDIVÝ, J. (2000): Válka: rámec pro analýzu. In: Jehlička, P.; Tomeš, P.; Daněk, P. (eds.). *Stát, prostor, politika*. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK: Praha, 180–199 (<http://prg.xf.cz/kniha/kap7.htm>, 16.4.2012).

Truth and Reconciliation Commission (2004): *Report on the Sierra Leone, Volume 3B*. GPL Press: Accra.

United Nations: *Report of the Panel of Experts appointed pursuant to paragraph 4 of Security Council Resolution 1458 (2003), concerning Liberia* (<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/329/97/IMG/N0332997.pdf?OpenElement>, 15.4.2012).

United Nations: *Report of the Panel of Experts appointed pursuant to Security Council resolution 1306 (2000), paragraph 19, in relation to Sierra Leone* (<http://www.un.org/sc/committees/1132/pdf/sclet11951e.pdf>, 15.4.2012).

United Nations: *Report of the Panel of Experts pursuant to Security Council resolution 1343 (2001), paragraph 19, concerning Liberia* (<http://www.un.org/Docs/sc/committees/Liberia2/1015e.pdf>, 15.4.2012).

VAŘURA, V. (2003): Občanská válka v Libérii: Světlo na konci tunelu? *Global politics* (<http://www.globalpolitics.cz/studie/liberie-obcanska-valka>, 21.3.2012).

VINES, A. (2003): Monitoring UN sanctions in Africa: the role of panels of experts. In: Findlay, T. (ed.). *Verification Yearbook 2003*. Vertic: London.

Internetové zdroje¹⁰⁴

AllAboutGemstones.com

(http://www.allaboutgemstones.com/gemstone_home.html, 15.4.2012).

CIA: The World Factbook (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>, 16.4.2012).

Citizens for Global solutions (<http://globalsolutions.org/>, 16.4.2012).

Celní správa ČR (<http://www.celnisprava.cz/cz/Stranky/default.aspx/>, 30.3.2012).

¹⁰⁴ Celé odkazy jsou s datem náhledu umístěny v textu v poznámkách.

Crisis States Research Centre

(<http://www2.lse.ac.uk/internationalDevelopment/research/crisisStates/Home.aspx>, 16.4.2012).

Czefrica.com (<http://www.czefrica.com/>, 16.3.2012).

Diamondfacts.org (<http://www.diamondfacts.org/>, 18.3.2012).

Global Policy Forum (<http://www.globalpolicy.org/>, 18.3.2012).

Graphic Maps: (<http://www.worldatlas.com/>, 16.4.2012).

Heidelberger Institut für Internationale Konfliktforschung: Konfliktbarometer (<http://hiik.de/de/konfliktbarometer/index.html>, 16.4.2012).

Ministerstvo zahraničních věcí ČR (<http://www.mzv.cz/jnp/>, 16.4.2012).

Ministry of Lands, Mines and Energy, Liberia (<http://www.molme.gov.lr/index.php>, 24.3.2012).

Ministry of Mineral Resources in Sierra Leone (<http://www.slminerals.org/content/index.php>, 24.3.2012).

Nazareth College of Rochester: Child Soldiers of Sierra Leone (<http://www-pub.naz.edu:9000/~srourke6/index.htm>, 16.4.2012).

Peace Direct: Insight on Conflict (<http://www.insightonconflict.org/>, 21.3.2012).

Project Ploughshares (<http://www.ploughshares.ca/>, 3.3.2012).

Security Council Report (<http://www.securitycouncilreport.org/>, 18.3.2012).

SIPRI (<http://www.sipri.org/>, 4.3.2012).

The Telegraph (<http://www.telegraph.co.uk/>, 31.3.2012).

Tumblr: Blood Diamonds: Truly Costing Arms and Legs (<http://conflict-diamonds.tumblr.com/>, 16.4.2012).

UNDP: Human development reports (<http://hdr.undp.org/en/statistics/>, 29.2.2012).

United Nations (<http://www.un.org/en/>, 19.2.2012).

United Nations High Commissioner for Refugees (<http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home>, 4.4.2012).

Uppsala Conflict Data Program (www.ucdp.uu.se/database, 3.4.2012).

U. S. State Department (<http://www.state.gov/>, 21.3.2012).

WEX blog (<http://blog.warehouseexpress.com/>, 16.4.2012).

Seznam zkratek

AFRC	Armed Forces Revolutionary Council (Revoluční rada ozbrojených sil)
ECOMOG	Economic Community of West African States Monitoring Group (Monitorovací skupina ekonomického společenství států západní Afriky)
ECOWAS	Economic Community Of West African States (Hospodářské společenství států západní Afriky)
HRD	Diamond High Council
INPFL	Independent National Patriotic Front of Liberia (Nezávislá národní vlastenecká fronta Libérie)
LURD	Liberians United for Reconciliation and Democracy (Sjednocení Liberijci za smír a demokracii)
MODEL	Movement for Democracy in Liberia (Hnutí za demokracii v Libérii)
NPFL	National Patriotic Front of Liberia (Národní vlastenecká fronta)
NPRC	National Provisional Ruling Council (Národní prozatímní vládnoucí rada)
RUF	Revolutionary United Front (Jednotná revoluční fronta)
UNAMSIL	United Nations Assistance Mission in Sierra Leone (Mise Spojených národů v Sierra Leone)

Resumé

Sanctions of the United Nations represent instrument of action designed to preserve international peace and security. This text deals in detail with diamond sanctions which prohibit import of rough diamonds from conflict states. It has been recognised that illicit trade in diamonds fuelled conflicts in West African countries such as Sierra Leone and Liberia. Mainly rebel groups used this source of revenue to finance their arms and ammunition. Thus, international community tried to break the link between diamonds and armed conflict through these sanctions.

This text focuses on diamond sanctions imposed on Sierra Leone and Liberia on the edge of twentieth century. It argues that sanctions contributed to the resolution of armed conflicts in the countries through restrictions of the diamond smuggling from Sierra Leone to Liberia. In order to examine the efficiency of the sanctions, the text analyzes indicator of export of diamonds, military expenditure, number of battle-related deaths and intensity of conflict in the period before and after the implementation of the sanctions in both countries.

This analysis revealed that after the sanctions were applied, the export of diamonds from Sierra Leone radically increased, whereas export from Liberia declined. Therefore, it can be assumed that the illicit trade in diamonds between these countries was eliminated. Moreover, both conflicts ended within two years of the imposition of the diamond sanctions. To conclude, it cannot be precisely determined that the diamond sanctions brought about the end of the conflicts, but the text confirmed an important role of the sanctions in reducing the illicit trade in diamonds.

Přílohy

Příloha č. 1: Seznam všech sankčních rezolucí Rady bezpečnosti uvalených na Sierra Leone a Libérii

Sierra Leone

Číslo	Akce
1132	8.10.1997 Uvalení ropného a zbrojního embarga Uvalení zákazu cestování na členy junty AFRC a jejich rodin, ukončení sankcí podmíněné vzdání se moci junty AFRC Vznik sankčního výboru
1156	16.3.1998 Zrušení ropného embarga
1171	6.6.1998 Osvobození vlády od sankcí a znovu uvalení zbrojního embarga a zákazu cestování na členy RUF a členy bývalé vojenské junty
1306	5.7.2000 Uvalení embarga na vývoz diamantů, které nejsou pod kontrolou vlády skrze exportní certifikační systém Vznik 5 členného Panelu expertů
1385	19.12.2001 Prodloužení embarga na vývoz diamantů, které nejsou pod kontrolou vlády skrze exportní certifikační systém o 11 měsíců
1446	4.12.2002 Prodloužení embarga na vývoz diamantů, které nejsou pod kontrolou vlády skrze exportní certifikační systém o 6 měsíců
1793	31.12.2007 Osvobození od zákazu cestování svědků, jejichž účast je nutná u Zvláštního soudu pro Sierra Leone
1940	29.9.2010 Ukončení zbývajících sankcí i sankčního výboru

Zdroj: (<http://www.un.org/sc/committees/1132/resolutions.shtml>, 19.3.2012).

Libérie

Číslo	Akce
788	19.9.1992 Uvalení zbrojního embarga (vyloučení jednotek ECOMOG)
985	13.4.1995 Vznik sankčního výboru
1343	7.3.2001 Vyžaduje ukončení liberijské podpory RUF v Sierra Leone Znovu uvalení zbrojního embarga, zmrazení účtů, zákazu cestování a embargo na vývoz diamantů Vznik Panelu expertů na 6 měsíců
1395	27.2.2002 Znovuzavedení Panelu expertů na 5 týdnů
1408	6.5.2002 Prodloužení Rezoluce 1343 na další rok a vyzývá všechny státy, aby zastavili podporu ozbrojeným skupinám v regionu Znovuzavedení Panel expertů na 3 měsíce
1458	28.1.2003 Znovuzavedení Panelu expertů na 3 měsíce
1478	6.5.2003 Prodloužení sankcí na 1 rok, rozšíření zákazu cestování na členy LURD a další rebelské skupiny Uvalení sankcí na vývoz dřeva na 10 měsíců, vyžádání zprávy od Generálního tajemníka o sociologicko-ekonomickém dopadu tohoto zákazu
1521	22.12.2003 Uvalení zákazů spojených s diamanty, dřevem a cestováním určených osob Vznik Panelu expertů na 5 měsíců
1532	12.3.2004 Zmrazení účtů, fondů či ekonomických zdrojů Charlese Taylora, Jewella Howarda Taylora, Charlese Taylora Jr a dalších jednotlivců stanovených sankčním výborem
1549	17.6.2004 Znovuzavedení Panelu expertů do prosince 2004
1579	21.12.2004 Prodloužení sankcí (zbrojní embargo, zákaz cestování, sankce na diamanty a dřevo) na 1 rok, znovuzavedení Panelu expertů
1607	21.6.2005 Prodloužení embarga na diamanty na 6 měsíců
1647	20.12.2005

		Prodloužení sankcí (zbrojní embargo, zákaz cestování, embargo na diamanty a dřevo) na 1 rok
1683	13.6.2006	Osvobození liberijské vlády od zbrojního embarga pro povolené případy
1688	16.6.2006	Osvobození od zákazu cestování Charlese Taylora a jiných svědků, jejichž účast je nutná u Zvláštního soudu pro Sierra Leone
1689	20.6.2006	Ukončení embarga na dřevo, zachování embarga na diamanty
1731	20.12.2006	Prodloužení sankcí (zbrojní embargo, zákaz cestování, embargo na diamanty) 1 na rok
1753	27.4.2007	Ukončení embarga na diamanty
1760	20.6.2007	Vznik Panelu expertů
1792	19.12.2007	Prodloužení sankcí (zbrojní embargo, zákaz cestování) na 1 rok
1819	18.6.2008	Prodloužení Panelu expertů do prosince 2008
1854	19.12.2008	Prodloužení sankcí (zbrojní embargo, zákaz cestování) na 1 rok, prodloužení Panelu expertů do prosince 2009
1903	17.12.2009	Ukončení zbrojního embarga na liberijskou vládu a jeho uvalení na nevládní skupiny operující na území Libérie, prodloužení zákazu cestování na 1 rok, prodloužení Panelu expertů do prosince 2010
1961	17.12.2010	Prodloužení sankcí z rezoluce 1903
2025	14.12.2011	Prodloužení sankcí z rezoluce 2025

Zdroj: Vines, 2003: 255; (<http://www.un.org/sc/committees/1521/resolutions.shtml>, 19.3.2012).

Příloha č. 2: Doplnující informace k Sierra Leone a Libérii, fotogalerie

Sierra Leone

Obrázek č. 1: Mapa Sierra Leone

Zdroj: (<http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/africa/sl.htm>, 12.4.2012).

státní zřízení: prezidentská republika

rok vzniku: 27. 4. 1961

prezident: Ernest Bai Koroma

rozloha státu: 71 740 km²

počet obyvatel: 6,8 mil.

hustota zalidnění: 79,4 obyvatel/km²

průměrný roční přírůstek obyvatelstva: 2,3 %

očekávaná délka života při narození: 47 let

náboženské složení: 60 % sunitští muslimové, 20 % tradiční náboženství, 20 % křesťané

národnostní složení: 35 % Temne, 31 % Mende, 8 % Limba, 2 % Krio (potomci otroků osvobozených v 18. století na Jamajce a přesídlených do dnešního Freetownu), početně zanedbatelná, ale ekonomicky aktivní libanonská a indická menšina

úřední jazyk: angličtina

HDP: 2 237 milionů USD

oficiální měna: Leone (SLL), 3 420 SLL = 1 USD¹⁰⁵

Obrázek č. 2: Jednotka RUF v Sierra Leone

Zdroj: (<http://www-pub.naz.edu:9000/~srourke6/RUF.htm>, 12.4.2012).

Obrázek č. 3: Dětský voják RUF

Zdroj: (http://archive2.globalsolutions.org/issues/peacekeeping_case_studies, 12.4.2012).

¹⁰⁵ Údaje za rok 2009. (<http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=Sierra%20Leone>, 12.4.2012); (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/sierra_leone/index.html, 12.4.2012); (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sl.html>, 12.4.2012).

Obrázek č. 4: Ukázka těžby diamantů v Sierra Leone

Zdroj: (<http://blog.warehouseexpress.com/the-work-of-antonin-kratochvil/>, 12.4.2012).

Libérie

Obrázek č. 5: mapa Libérie

Zdroj: (<http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/africa/lr.htm>, 12.4.2012).

státní zřízení: republika

rok vzniku: 26.7. 1847

prezident: Ellen Johnson-Sirleaf

rozloha státu: 111 370 km²

počet obyvatel: 3,9 mil.

hustota zalidnění: 35,5 obyvatel/km²

průměrný roční přírůstek obyvatelstva: 4,8 %

očekávaná délka života při narození: 59 let

náboženské složení: 40 % tradiční náboženství, 40 % křesťané, 20 % muslimové

národnostní složení: 20 % Kpelle, 13 % Bassa, 10 % Grebo, 8 % Mano, 6 % Kru, 5 % Lorma, 5 % Kissi, 4 % Gola, 3 % „amerických libérijců“ se silným ekonomickým vlivem

úřední jazyk: angličtina

HDP: 856 milionů USD

oficiální měna: Liberijský dolar (LD) 65 LD = 1 USD¹⁰⁶

Obrázek č. 6: Bývalý liberijský prezident Charles Taylor

Zdroj (<http://conflict-diamonds.tumblr.com/post/2382842830/charles-taylor>, 16.4.2012).

¹⁰⁶ Údaje za rok 2009. (http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/liberie/index.html, 12.4.2012); (<http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=Liberia>, 12.4.2012); (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/li.html>, 12.4.2012).